

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2012.3.14.
SWD(2012) 61 final

Part II

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

A 2014–2020-as időszakra szóló közös stratégiai keret elemei

**Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap, Kohéziós Alap, Európai
Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Európai Tengerügyi és Halászati Alap**

MELLÉKLETEK

Tartalom

I. melléklet: Tematikus célkitűzések

1. A KUTATÁS, A TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓ ERŐSÍTÉSE	3
2. AZ INFORMÁCIÓS ÉS KOMMUNIKÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK HOZZÁFÉRHETŐSÉGÉNEK, HASZNÁLATÁNAK ÉS MINŐSÉGÉNEK JAVÍTÁSA.....	8
3. A KKV-K, A MEZŐGAZDASÁGI (AZ EMVA ESETÉBEN) ÉS A HALÁSZATI ÉS AZ AKVAKULTÚRA-ÁGAZAT (AZ ETHA ESETÉBEN) VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA	11
4. A KARBONSZEGÉNY GAZDASÁG FELÉ VALÓ ELMOZDULÁS TÁMOGATÁSA MINDEN ÁGAZATBAN	14
5. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS, A KOCKÁZATMEGELŐZÉS ÉS -KEZELÉS ELŐMOZDÍTÁSA.....	18
6. A KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS AZ ERŐFORRÁS-FELHASZNÁLÁS HATÉKONYSÁGÁNAK ELŐMOZDÍTÁSA.....	20
7. A FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS KAPACITÁSHIÁNYOK MEGSZÜNTETÉSE A FŐBB HÁLÓZATI INFRASTRUKTÚRÁKBAN	25
8. A FOGLALKOZTATÁS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A MUNKAERŐ MOBILITÁSÁNAK TÁMOGATÁSA	28
9. A TÁRSADALMI BEFOGADÁS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A SZEGÉNYSÉG ELLENI KÜZDELEM.	33
10. BERUHÁZÁSOK AZ OKTATÁS, A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS ÉS AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS TERÜLETÉN.....	39
11. AZ INTÉZMÉNYI KAPACITÁS JAVÍTÁSA ÉS HATÉKONY KÖZIGAZGATÁS.....	43

II. melléklet: Az együttműködés prioritásai

I. MELLÉKLET: TEMATIKUS CÉLKITŰZÉSEK

1. A KUTATÁS, A TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓ ERŐSÍTÉSE

1.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

Az Európa 2020 stratégia kiemelt célja:

„A kutatás és fejlesztés feltételeinek javítása különösen azt célozva, hogy e területen a köz- és magánszféra beruházásainak együttes mértéke a GDP 3 %-a legyen.”

Jelenlegi helyzet:

2020-ban, a nemzeti célokat tekintve az EU még mindig mintegy 0,3 százalékponttal el fog maradni a 3 %-os célkitűzéstől. A K+F beruházások aránya 2009-ben 2,01 % volt.¹

„Európa versenyképessége, munkahelyteremtő képessége – több millió új munkahely szükséges a válságban megszűntek pótlására –, és általában a jövőbeli életszínvonalunk attól függ, hogy képesek vagyunk-e a termékek, szolgáltatások, valamint a gazdasági és társadalmi folyamatok és modellek innovációjára.”² Ezért az alapoknak elsősorban arra kell összpontosítaniuk, hogy felszámolják az innovációt sújtó forráshiányt, illetve a közszféra és a magánszféra szereplőinek szoros együttműködésén keresztül növeljék a vállalati kutatásra és fejlesztésre szánt beruházásokat.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a vállalkozások innovációja. Ennek keretében új technológiák – különösen a kulcsfontosságú alaptermotechnológiák – terjesztése és átvétele a kutatás és az oktatás, a technológiaátadás, az alkalmazott kutatás, a technológiafejlesztés és a demonstrációs létesítmények területén tevékenykedő szereplőkkel folytatott együttműködésen keresztül, annak érdekében, hogy a vállalatok innovatívabb termékeket, eljárásokat, marketinget és szolgáltatásokat fejleszthessenek ki, illetve új, nagy növekedést ösztönző intézkedésekkel diverzifikálják a nemzeti/regionális gazdaságot;
- a tagállamoknak és régióknak a kutatási és innovációs (K+I) kiválóságra és a technológiai változásra irányuló kapacitásépítése, különösen az európai érdekű innovatív megoldásokra, kutatási infrastruktúrára és berendezésre szánt beruházásokkal, a közös programozási kezdeményezések³, az ESFRI (Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma)⁴ kutatási infrastruktúrái, a regionális partneri kapcsolatok fejlesztése,

¹ 2012. évi éves növekedési jelentés – I. melléklet, COM(2011) 815 végleges.

² A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió, COM(2010) 546 végleges.

³ Különleges kompetenciák építhetők az ipari és gazdasági fejlődéshez szükséges legfontosabb területeken, így a metrológiai ágazatban, az európai metrológiai kutatási program részeként, amely 22 ország és az Európai Unió közötti közös program révén, bizonyos országokban/régiókban támogatja a kapacitásépítést.

⁴ Az Innovatív Unió 5. kötelezettségvállalása, A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió, COM(2010) 546 végleges.

valamint az európai stratégiai energiatechnológiai terv keretében.⁵ Ide tartozik a nemzeti/regionális kutatási létesítmények, technológiai központok, kompetencia-központok és tudományos parkok támogatása, kiemelt figyelemmel az alkalmazott kutatásnak az iparral folytatott fokozott együttműködésen keresztül történő ösztönzésére, a magánszektorbeli kutatásra és innovációra (K+I) szánt beruházások növelése érdekében; a tagállamok és a régiók kapacitásépítése a kutatásból és innovációból (K+I) származó új ötletek gyors gazdasági hasznosítása céljára. Ezen belül szerepelnek a kutatási, oktatási és innovációs szereplők közötti klasztereknek és együttműködési partnerségeknek, illetve az üzleti K+I infrastruktúráknak nyújtott támogatások, a szolgáltatások területén működő K+I üzleti tanácsadói szolgáltatások, a kreatív csomópontok, a kulturális és kreatív ágazatok, a szociális innováció, a kísérleti projektek és demonstrációs tevékenységek támogatása, valamint az innovációs termékek iránti kereslet innovációs közbeszerzésen keresztüli növelése.

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

Az innováció és a tudásalap támogatása a vidéki területen, az alábbi intézkedéseken keresztül:

- a mezőgazdasági, élelmiszer-ipari és erdészeti ágazat, illetve más szereplők közötti együttműködések, klaszterek és hálózatok kialakítása. E téren az együttműködés megvalósulhat kísérleti projektek formájában, továbbá új termékek, gyakorlatok, folyamatok és technológiák kifejlesztésével, például a karbonszegény és zöld technológiák bevezetésével;
- tanácsadó szolgálatok, például gazdálkodói, illetve mezőgazdasági és erdészeti tanácsadási szolgáltatások létrehozása és használata, ugyanakkor a vidéki területeken működő mezőgazdasági termelők, erdőbirtokosok és kkv-k tanácsadói szolgálatokhoz való hozzáférésének biztosítása, gazdasági és környezeti teljesítményük javítása érdekében.

A mezőgazdasági és erdészeti ágazat, valamint a kutatás és innováció közötti kapcsolatok erősítése az alábbi intézkedésen keresztül:

- a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari ágazatokban tevékenykedő mezőgazdasági termelőket, kutatókat, tanácsadókat, civil társadalmat és vállalkozásokat tömörítő operatív csoportok kialakítása, annak érdekében, hogy a közös érdeket képviselő témákban innovatív projekteket dolgozzanak ki és hajtsanak végre. Ezek az operatív csoportok a mezőgazdasági termelékenységgel és fenntarthatósággal foglalkozó európai innovációs partnerség részét fogják képezni.

1.2 Általános végrehajtási elvek

Az „Innovatív Unió” elnevezésű kiemelt kezdeményezés rávilágított, hogy az alapokat teljes mértékben ki kell használni arra, hogy szerte Európában intelligens regionális szakosodási stratégiák alapján kutatási és innovációs kapacitásokat hozzanak létre. Ezek a stratégiák biztosíthatják az állami források hatékonyabb felhasználását és ösztönözhetik a

⁵ A Bizottság közleménye az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó technológiák fejlesztésébe történő beruházásról (SET-terv), COM(2009) 519 végleges.

magánberuházásokat⁶. Ezek a stratégiák háttérrel adnak a kutatásra és innovációra szánt beruházásokhoz, továbbá a régiók és tagállamok különleges gazdasági erősségeire és lehetőségeire összpontosítják ezeket a tevékenységeket, azonosítják a piaci réseket célzó szakosodásokat, a technológiai diverzifikációt és a termékek, folyamatok és szolgáltatások közötti differenciálást, továbbá segítenek elkerülni a párhuzamos tevékenységeket és a szakpolitikai erőfeszítések elaprózódását.

A K+I beruházások az Európai Unió minden típusú régiójára érvényesek. A beruházás súlypontja azonban tükrözni fogja a fejlettségi szintet: míg a technológiai szempontból élenjáró régiók a helyük megtartására összpontosítanak, addig a periférikus régiók arra fognak törekedni, hogy felzárkózzanak, és elinduljanak a kiválóság felé vezető úton. A kutatással és innovációval kapcsolatos kapacitásépítés⁷, valamint a tudáshoz való hozzáférésnek és a K+I befogadásának a fokozása a technológiaátadás és a generikus technológia alkalmazásoknak a nemzeti/regionális gazdaság egy vagy több fontosabb területen történő közös feltalálása révén⁸, valamint a kutatási eredmények kereskedelmi forgalomba hozatala különösen segíti a fejletlenebb vagy átmeneti régiókat abban, hogy részt vehessenek az Európai Kutatási Térségben, és innovációbarát környezetet teremthessenek az üzleti szféra és a civil társadalom számára. A fejlettebb régiókat célzó beruházásokat az új, gyorsan növekedő, technológiaalapú vállalatok támogatására és a K+I eredmények gyors gazdasági és kereskedelmi hasznosítására kell összpontosítani. A regionális sokszínűség ezért olyan régiótípustól függő, differenciált politikák kidolgozását kívánja, amelyekben a tudás megteremtése, terjesztése és átvétele eltérő hangsúlyt kap a gazdaságban, a hatékony innovációs rendszerek kialakítása azonban közös célkitűzésként jelenik meg.

A régióközi együttműködésnek arra kell irányulnia, hogy az operatív programok tervezésének és végrehajtásának elősegítése érdekében a régiók közötti tapasztalatsere ösztönzésével fokozza a kohéziós politika hatékonyságát.

Az európai uniós finanszírozásnak nem szabadna helyettesítenie a magánfinanszírozást; ehelyett a pénzügyi eszközöket arra kellene használni, hogy a kutatás és innováció számára megmozgassák a magántőkét.⁹

A kutatást és innovációt erősítő intézkedések célterületeinek meghatározásakor szem előtt kell tartani a nemek közötti egyenlőség szempontját. A nemi dimenzió figyelembevétele a támogatott kutatási és innovációs programokban javíthatja a kutatások módszereit és végtermékeit.

1.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Rendkívül fontos a kohéziós politika és a Horizont 2020 program közötti szinergiák és egymást kiegészítő jelleg erősítése, ugyanakkor a feladatok világos elkülönítése ezek között. Ezáltal növelhető az európai K+I politikák hozzáadott értéke és még jobban kihasználható az Európai Kutatási Térség európai dimenziója, ugyanakkor nemzeti és regionális szinten elkerülhető a párhuzamos tevékenység és az erőfeszítések elaprózódása.

⁶ A Bizottság közleménye – Az Európa 2020 keretei közötti fenntartható növekedéshez hozzájáruló regionális politika, COM(2011) 17 végleges.

⁷ „Policy implications arising from ex-post evaluations of Cohesion Policy programmes 2000-2006 co-financed by the ERDF (Objective 1&2)”, Synthesis report, 2010. március.

⁸ „Knowledge for Growth: prospects for science, technology and innovation”, Európai Bizottság, 2009. november.

⁹ Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió, COM(2010) 546 végleges, 20. o.

- E szinergiák gyakorlatban történő erősítéséhez elengedhetetlenül fontos, hogy a kohéziós alapok nemzeti és/vagy regionális irányító hatóságai a Horizont 2020 által legközvetlenebbül érintett, kutatásért és innovációért felelős hatóságokkal szorosan együttműködve és az érdekelt felek, többek között az egyetemek, a felsőoktatási intézmények, a helyi ipar és a szociális partnerek bevonásával intelligens regionális szakosodási politikákat dolgozzanak ki¹⁰. A Bizottság által létrehozott intelligens szakosodási platformot¹¹ e stratégiák kifejlesztésének támogatására kell használni. Ezeknek a stratégiáknak a KSK-alapokból finanszírozott Horizont 2020 program előkészítésével és nyomon követésével kapcsolatos intézkedésekre egyaránt ki kell térniük. A fent leírtaknak megfelelően, az előkészítéssel és a nyomon követéssel kapcsolatos intézkedések egyaránt kulcsfontosságúak a jelenlegi közös stratégiai keretben. A Horizont 2020 program nem támogatja a kapacitásépítést és a finanszírozás elosztásakor nem veszi figyelembe a földrajzi sajátosságokat. Ezért a KSK-alapokkal finanszírozott kapacitásépítésen, különösképpen az ERFA-n keresztül olyan előkészítő intézkedéseket kell kidolgozni, amelyek a K+I programok regionális szereplőit felkészítik a Horizont 2020 projektekben való részvételre. Ez magában foglalhatja az európai érdekeltségű K+I infrastruktúrák és eszközök javítását, továbbá a kisebb, regionális jelentőségű kutatási partnerségi berendezések kutatási kiválósággá történő fejlesztését, ezenkívül az egyetemek, felsőoktatási intézmények, kutatóhelyek korszerűsítését, a vállalatokon és technológia központokon belüli technológiai audit, nemzetközi partnerkeresés és tájékoztató kampányok kidolgozását a Horizont 2020 programban való részvétel támogatására.
- A nyomon követésre irányuló intézkedéseknek biztosítaniuk kell, hogy a Horizont 2020 program K+I eredményei a piacon könnyedén kiaknázhatók és elterjeszthetők legyenek, különös figyelmet fordítva arra, hogy a kkv-k¹² és a regionális ipar számára innovációbarát üzleti környezetet alakítsanak ki. Szükséges, hogy a KSK-alapokat az üzleti szolgáltatások kiépítésére, az inkubátorházak finanszírozására, a speciális célt szolgáló hálózatok elindítására, és olyan egyetemi projektek kialakítására használják, amelyek támogatják a regionális kkv-knak a Horizont 2020-hoz hasonló európai programhoz való első hozzáférését;
- A Bizottság által a Horizont 2020 program „Inkluzív, innovatív és biztonságos társadalmak” elnevezésű társadalmi kihívásról szóló részében az „innovációs megosztottság megszüntetése” cím alatt javasolt intézkedések hatékony eszközöket jelentenek a kohéziós politikával való szinergiák megteremtésére.

Az e tematikus célkitűzések intézkedéseinek koordinálását az ikt-fejlesztéshez, a kkv-k versenyképességének erősítéséhez, illetve az oktatás, a szakképesítés és az egész életen át tartó tanulás területén végrehajtott beruházásokhoz kapcsolódó tematikus célkitűzések intézkedéseivel együtt kell végezni. Ezenkívül a Marie Curie-fellépésekkel, illetve a foglalkoztatás, az oktatás és a társadalmi befogadás tematikus célkitűzései alapján a K+I emberi erőforrásainak fejlesztésére fordított ESZA-forrásokkal is együtt kell koordinálni azokat. A tagállamokat arra kell ösztönözni, hogy teljes mértékben használják ki a K+I

¹⁰ Az Európai Parlament 2011/C 161 E/16 számú állásfoglalása: Az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló 1080/2006/EK rendeletben szereplő, a kutatás és az innováció számára elkülönített összegek és a Hetedik Kutatási és Fejlesztési Keretprogram egymást erősítő hatásainak megvalósulása.

¹¹ Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió, COM(2010) 546 végleges, 21. o.

¹² A hetedik keretprogram, a versenyképességi és innovációs keretprogram és a kohéziós politikai alapok közötti szinergiákkal foglalkozó szakértői csoport: „Final Report of the Synergies Expert Group”, Európai Bizottság, 2011. június.

beruházások és az ESZA felhasználása közötti szinergiákat a felsőoktatás korszerűsítésének finanszírozása érdekében, ideértve a posztgraduális tanulmányok fejlesztését, a kutatási kapacitás és a hallgatók képességeinek javítását, a kutatók képzését, valamint a kutató- és technológiai központok, felsőoktatási intézmények, illetve vállalkozások közötti hálózatépítő tevékenységeket és partnerségeket. Az ESZA és az ERFA egyaránt felhasználható az oktatási, az üzleti és kutatói szféra közötti partnerségek társfinanszírozására.

Ezeket a fellépéseket az „Erasmus mindenkinek”¹³ program által támogatható, tudásfejlesztési szövetségek és ágazati szakképzettség-fejlesztési szövetségek formájában, vállalkozások és oktatási intézmények között kialakított transznacionális partnerségekkel együtt kell koordinálni. A kísérleti és demonstrációs tevékenységek, illetve az innovációs közbeszerzések során szem előtt kell tartani az európai innovációs partnerségek prioritásait;¹⁴

Az EMVA esetében, a fent leírt általános elveken túl a támogatásoknak arra kell összpontosulniuk, hogy ösztönözzék különösen a kisvállalkozóként működő mezőgazdasági termelők és erdészek egyedi igényeinek kielégítésére irányuló kutatásokat, és ezekben az ágazatokban elősegítsék a kutatási eredmények hasznosítását és az innováció alkalmazását. A mezőgazdasági termelékenységgel és fenntarthatósággal foglalkozó új európai innovációs partnerség (EIP) – különösen az EIP-hálózaton keresztül – fontos szerepet fog betölteni a kutatás és a gazdálkodási gyakorlatok közötti kapcsolatok szorosabbra fűzésében. A Horizont 2020 keretprogramban szereplő „élelmezésbiztonság, fenntartható mezőgazdaság, tengerkutatás és tengerhasznosítási célú kutatás, valamint a biogazdaság” elnevezésű társadalmi kihívással kapcsolatosan javasolt intézkedéseknek erősíteniük kell a vidékfejlesztési politikával és az Európai Tengerügyi és Halászati Alappal fennálló szinergiákat.

¹³ Az Unió oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogramja, COM(2011) 788 végleges.

¹⁴ Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió, COM(2010) 546 végleges, 22. o.

2. AZ INFORMÁCIÓS ÉS KOMMUNIKÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK HOZZÁFÉRHETŐSÉGÉNEK, HASZNÁLATÁNAK ÉS MINŐSÉGÉNEK JAVÍTÁSA

2.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

Az integrált iránymutatás megfogalmazása szerint „a tagállamoknak támogatniuk kell a nagy sebességű internet bevezetését és térnyerését, mivel ez a tudáshoz való hozzáférés és a tudás létrehozásában való részvétel kulcsfontosságú eszköze.”¹⁵ Az európai digitális menetrend¹⁶ célja, hogy a nagy sebességű és szupergyors internet és interoperábilis alkalmazások használatával, az egységes digitális piac megvalósítása és az innovációs lehetőségek kiaknázása révén intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasági növekedést érjen el.¹⁷ Az információs és kommunikációs technológiák (ikt) jelentősen előmozdítják a számos területre kiterjedő gazdasági növekedést, innovációt és termelékenységet.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a rosszul ellátott területeken és a fejletlenebb régiók gazdasági központjaiban is mindenki számára elérhető, nyitott, megfizethető és időtálló, új generációs hozzáférési (NGA) infrastruktúra elterjesztése a munkahelyteremtés, a nagyobb termelékenység és a versenyképesebb európai gazdaság érdekében;
- e-kormányzati alkalmazások az innováció fejlesztése, a közigazgatás korszerűsítése és a polgárok – többek között a marginális társadalmi csoportok és a fogyatékossgal élő személyek – e szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében.
- olyan ikt-alkalmazások, amelyek hozzájárulnak a jövőbeni társadalmi kihívások leküzdéséhez és az új lehetőségek kihasználásához az e-egészségügy, a népesség előregedése, a szén-dioxid-kibocsátások csökkentése, az erőforrás-hatékonyság, az oktatás, a digitális társadalmi befogadás, az energiahatékonyság, az e-kormányzás, az „intelligens városok” számára kifejlesztett integrált ikt-megoldások, a fogyasztótájékoztató és tudatos fogyasztói magatartás kialakítása terén;
- az ikt-alapú innovációk széles körű elterjesztésére szánt, régiókon belüli és régiók közötti beruházások a legfontosabb társadalmi kihívások leküzdésére.

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

A vidéki területeken mindenki számára elérhető ikt hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása, az alábbi intézkedéseken keresztül:

- széles sávú infrastruktúra, többek között passzív széles sávú infrastruktúra létrehozása, fejlesztése és kiterjesztése;
- ikt-alkalmazások és szolgáltatások használata a vidéki területek, továbbá a

¹⁵ Integrált iránymutatás, 4. iránymutatás.

¹⁶ Az európai digitális menetrend, COM(2010) 245 végleges/2.

¹⁷ 48. kötelezettségvállalás: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Kiemelt kezdeményezés: európai digitális menetrend”.

mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozás fenntarthatóságának és versenyképességének támogatása érdekében;

- a falusi turizmus fejlesztésével kapcsolatos e-tartalom;
- a digitális kompetencia iskolarendszerű oktatáson kívüli fejlesztése a mezőgazdasági termelők, erdőgazdálkodók és vidéki vállalkozások körében.

2.2 Általános végrehajtási elvek

Általános szabály, hogy a KSK-alapoknak – különösen támogatási eszközök formájában – azokra a magánbefektetők által kevésbé támogatott területekre kell irányulniuk, ahol a piaci teljesítmény nem kielégítő. A támogatást lehetőség szerint pénzügyi eszközökön keresztül kell megvalósítani.¹⁸ Aktívan ki kell használni a lehetőségeket arra, hogy Európai Hálózatfinanszírozási Eszközzel is szinergiát alkotva, az ERFA felhasználásával, hitelminőség-javítás révén vonzzák a magántőke-befektetéseket és az innovatív szolgáltatásfejlesztést. A hosszú távú befektetési modelleket a széles sávú beruházásokra vonatkozó iránymutatásokkal¹⁹ összhangban kell elfogadni, az állami támogatásokra vonatkozó előírások betartása révén pedig erősíteni kell a regionális innovációt és versenyképességet, biztosítani kell a magas szintű versenyt, valamint minden piaci szereplő számára egyenlő versenyfeltételeket kell teremteni. Az ennek eredményeként létrejövő infrastruktúrának lehetővé kell tennie a szolgáltatások végfelhasználói szintű szétválasztását, a szolgáltatások differenciálását és az üzemeltetők és szolgáltatók teljes körű függetlenségét.

Az ikt-alapú kulcsfontosságú alaptermotechnológiák számos gazdasági és társadalmi ágazatban az innováció fontos mozgatórugói. Az ikt-termékek, -szolgáltatások és -alkalmazások továbbfejlesztésére irányuló beruházásoknak, illetve a kereslethez kapcsolódó intézkedéseknek arra kell összpontosulniuk, hogy ezeket a technológiákat a főbb társadalmi kihívások leküzdésére és a lehetőségek megragadására használják (többek között az egészségügy és demográfiai változás, az energiahatékonyság, az e-kormányzás területén), illetve hogy ezen intézkedések minden régióban való megtervezéséhez megerősítsék a regionális kapacitást. Az e területen tett intézkedések célja az egyének megerősítése, a vállalkozások versenyképességének növelése, a közigazgatás hatékonyságának, például az adatok felhasználásának és megosztásának javítása, a régiók vonzerejének növelése a világ más területeivel szemben, továbbá a gazdasági tevékenység áthelyezésének és a fejletlenebb területek elnéptelenedésének megelőzése.

2.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Az ikt jobb felhasználása és a digitális jártasság fejlesztése érdekében e tematikus célkitűzés intézkedéseit olyan ESZA által támogatott fellépésekkel²⁰ kell kiegészíteni, amelyek az iskolaszzerű oktatási és képzési rendszerekben előmozdítják a digitális jártasságot, növelik a tudatosságot, az iskolaszzerű oktatás keretein kívül biztosítják a hatékony ikt-képzéseket és a képesítések igazolását, ideértve az átképzésre és a folyamatos szakmai fejlődésre lehetőséget kínáló internetes eszközök és digitális médiumok használatát is. Különös figyelmet kell fordítani az ikt-ágazat vonzerejének növelésére a 15–24 éves korosztályú fiatalok és a nők körében. Mivel a digitális társadalom előnyeit mindenki számára elérhetővé kell tenni, a

¹⁸ A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Kiemelt kezdeményezés: európai digitális menetrend.

¹⁹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/broadband2011/broadband2011_en.pdf.

²⁰ Az oktatással, a foglalkoztatással és a társadalmi befogadással kapcsolatos tematikus célkitűzések keretében.

támogatás célja többek között a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok megerősítése és digitális társadalomba való integrálása, így az e-szolgáltatások és egyéb támogatási intézkedések (például a digitális jártasság fejlesztése és az e-tanuláshoz, e-oktatáshoz, e-kormányzati, e-környezetvédelmi és e-egészségügyi szolgáltatásokhoz való könnyű hozzáférés), valamint az elektronikus hozzáférhetőséggel kapcsolatos konkrét kihívások kezelése révén.

Az ikt-ra irányuló EMVA-beruházásokat (amennyiben ERFA-támogatás áll rendelkezésre) a vidéki területeken az ERFA-ból végrehajtott hasonló jellegű beruházások és az ESZA által támogatott képzési intézkedések kiegészítőjeként kell használni.

Az intézkedéseket össze kell hangolni az „Erasmus mindenkinek”²¹ programmal és különösen az olyan stratégiai együttműködési projektekkel, amelyek transznacionális tevékenységeken keresztül támogatják a digitális jártasság erősítését, illetve az ikt oktatási és képzési intézményekben való használatát.

Végezetül a KSK-alapoknak azokat a tevékenységeket kell finanszírozniuk, amelyek kiegészítik az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz beruházásait²², és hozzájárulnak az elektronikus igazolványok, az e-közbeszerzés, az elektronikus egészségügyi nyilvántartások, az Europeana, az e-igazságügy és a vámüggyel kapcsolatos szolgáltatások megvalósításához szükséges infrastruktúra finanszírozásához. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz célja többek között az interoperabilitás biztosítása és a tagállamok infrastruktúráit összekapcsoló európai szintű infrastruktúra üzemeltetési költségeinek fedezése. A kohézió, az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz és a Horizont 2020 tevékenységeinek nemzeti szintű koordinációja alapvető fontosságú a szinergiák és az egymást kiegészítő jelleg biztosítása, továbbá az erőfeszítések párhuzamosságainak elkerülése érdekében.

²¹ Az Unió oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogramja, COM(2011) 788 végleges.

²² Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az európai összekapcsolódási eszköz létrehozásáról, COM(2011) 665.

3. A KKV-K, A MEZŐGAZDASÁGI (AZ EMVA ESETÉBEN) ÉS A HALÁSZATI ÉS AZ AKVAKULTÚRA-ÁGAZAT (AZ ETHA ESETÉBEN) VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA

3.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

Az európai gazdaság gerincét a kis- és középvállalkozások alkotják, amelyek a növekedés, a munkahelyteremtés és a kohézió legfontosabb mozgatórugói, tekintve, hogy a magánszférában a meglévő munkahelyek kétharmadát, az európai uniós vállalkozások által előállított teljes hozzáadott értéknek pedig 58 %-át ezek biztosítják. Ezért a kkv-kra irányuló befektetés jelentősen hozzájárul a növekedéshez, a munkahelyteremtéshez és a kohézióhoz. A kkv-k szerepe egyértelmű a globális tudásalapú gazdaságban lezajló szerkezetátalakulás és átmenet kezelésében, illetve az új munkalehetőségek megteremtésében. A kkv-k önmagukban nem képesek nagyszabású értékláncokat kialakítani, ezért erősen függnék a származási régióikon belül és kívül kialakított kapcsolataiktól.

Az EMVA-nak a mezőgazdasági szektor versenyképességének megerősítésére irányuló beavatkozásai elősegítik az életképes európai uniós élelmiszer-termelést, hozzájárulnak a munkahelyteremtéshez és a meglévő munkahelyek megőrzéséhez, valamint a vidéki területeken elősegítik a gazdasági növekedését. Külön megoldandó kihívást jelentenek néhány régióban a versenyképességet akadályozó mezőgazdasági üzemméretek, a szektor életkor szerinti összetétele (a 35 év alatti mezőgazdasági termelők aránya mindössze 6 % körüli), a termelékenység és hatékonyság fokozásának szükségessége, hogy felvegyék a versenyt a harmadik országokkal, az emelkedő ráfordítási költségek, a piaci ingadozások és a környezetvédelmi kihívások.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:²³

- a vállalkozói készség fejlesztését célzó beruházások, többek között induló tőke, garanciák, hitelek, mezzanine és magvető tőke biztosítása pénzügyi eszközökön keresztül, valamint üzleti terv elkészítéséhez nyújtott támogatás;
- új ötletek és kutatási eredmények gazdasági hasznosítására irányuló beruházások, illetve tudásintenzívebb vállalatok létrehozása, a kkv-k különböző fejlődési szakaszaiban és az innovációs értéklánc mentén végrehajtott, a kkv-k igényeire szabott beavatkozások révén;
- vállalati tanácsadási szolgáltatások, különösen a vállalkozásindítás, a vállalkozásáthelyezés, az új piacokra való belépés, az üzleti stratégia és nyomon követés, technológiaátadás és előrejelzési tevékenységek, valamint felhasználó-orientált és tervezésvezérelt innováció területén, az innovációmenedzsment kapacitásának növelése, valamint az ilyen szolgáltatások fejlesztésének és igénybevételének innovációsutalvány-programokon keresztüli ösztönzése;
- internetes eszközök fejlesztésének támogatása a célzott tájékoztatás és a szabályozási eljárások kkv-k számára való egyszerűsítése érdekében, különösen a közbeszerzés, a munkajog, a szociális biztonság, az adózás és a szabványosítás területén;

²³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Integrált iparpolitika a globalizáció korában – A versenyképesség és fenntarthatóság középpontba állítása, COM(2010) 614.

- új üzleti modellek, például új értékláncok és marketingszervezetek kialakítása, elsősorban a nemzetközivé válás elősegítése érdekében;
- a kkv-k fejlesztése az európai és regionális szintű kihívásokhoz kapcsolódó feltörekvő területeken, például a kulturális és kreatív ágazatokban, az idegenforgalom új formái esetében, az új társadalmi igényeknek megfelelő innovatív szolgáltatások, illetve az idősödő népességhez, a gondozáshoz és az egészségügyhöz, az ökoinnovációhoz, a karbonszegény gazdasághoz, valamint az energiahatékonysághoz kapcsolódó termékek és szolgáltatások területén, ideértve a kihívások kezelésére irányuló innovatív megoldások piaci elterjedésének felgyorsítása érdekében alkalmazott, közbeszerzéssel való összehangolást.

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a nagyobb strukturális problémákkal küzdő gazdaságok szerkezeti átalakítása elsősorban a mezőgazdasági üzem teljesítményének növelésére vagy a gazdaság életképességének és gazdasági fenntarthatóságának támogatására irányuló, gazdaságokban végrehajtott beruházásokkal, a mezőgazdasági termékek feldolgozásához, értékesítéséhez és fejlesztéséhez kapcsolódó beruházások, illetve a mezőgazdaság fejlesztésére és korszerűsítésére irányuló infrastrukturális beruházások;
- a mezőgazdasági szektor generációs megújítása, elsősorban a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott vállalkozásindítási támogatásokon keresztül;
- az elsődleges termelők integrálása az élelmiszerláncba a minőségügyi rendszerek, a helyi piacokon folytatott promóció, horizontális és vertikális együttműködés, új marketing- és hálózatépítési lehetőségek, a rövid ellátási láncok fejlesztése, illetve termelői csoportok létrehozása révén;
- a mezőgazdasági üzemekben megvalósuló kockázatkezelés olyan eszközökön keresztül, amelyek segítik a mezőgazdasági termelőket a növekvő gazdasági és környezeti kockázatok, többek között az állat- és növénybetegségek kezelésében, továbbá a megelőző és helyreállítási intézkedésekbe való befektetések támogatása.

Az ETHA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a vállalkozások, a vállalkozási ismeretek és a vállalkozói készség fejlesztése a halászatokban és akvakultúrákban azok versenyképességének, életképességének és fenntarthatóságának fokozása érdekében;
- új, illetve továbbfejlesztett termékek, eljárások, technológiák, irányítási és szervezeti rendszerek bevezetése vagy továbbfejlesztése az ellátási lánc minden szintjén, a halászati és akvakultúra-ágazatokban, a halászati és akvakultúra-termékek hozzáadott értékének növelése, illetve az előállítási költségek csökkentése érdekében;
- a piacszervezés javítása a halászati és akvakultúra-ágazatokban.

3.2 Általános végrehajtási elvek

Elengedhetetlenül fontos, hogy a kkv-knak az ERFA, az EMVA és az ETHA keretében nyújtott európai uniós támogatások az Európai kisvállalkozói intézkedéscsomag: „Small Business Act” című dokumentummal és annak felülvizsgált változatával²⁴ összhangban célzottan a kkv-k versenyképességének és növekedési teljesítményének növelésére irányuljanak. A beavatkozásnak a kkv-kra vonatkozó szakpolitikai eszközök mindegyikét érintenie kell. A tagállamoknak határozottan át kell térniük a támogatás alapú eszközökről a pénzügyi eszközökre, azaz a kkv-kat támogató induló tőke, garanciák, hitelek, mezzanine és magvető tőke folyósítására. Ebbe az olyan EMVA-n keresztül nyújtott pénzügyi eszközöknek is bele kell tartozniuk, amelyek tőkehozzáférést biztosítanak a mezőgazdasági, erdészeti és élelmiszer-ipari ágazatokban végrehajtott termelő beruházások céljára, valamint a vidéki területeken elhelyezkedő kkv-k számára. A támogatást a kkv-k, főként a mikrovállalkozások adminisztratív és szabályozási terheinek vizsgálatára és csökkentésére irányuló, folyamatban lévő kezdeményezésekkel összefüggésben kell megvalósítani.

3.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Az e tematikus célkitűzés keretében végrehajtott intézkedéseknél szem előtt kell tartani, hogy Európában rendkívül kevés a vállalkozó, ezen belül pedig a női vállalkozók száma aránytalanul kevesebb, mint a férfi vállalkozóké. Különös figyelmet kell szentelni azoknak a tényezőknek a leküzdésére, amelyek akadályozzák nők vállalkozóvá válását. Az e tematikus célkitűzés keretében végrehajtott tevékenységeket az ESZA által finanszírozott, a kkv-k versenyképességének erősítésére irányuló tevékenységekkel²⁵ kell alátámasztani. E tevékenységeknek arra kell összpontosulniuk, hogy fejlesszék a kkv-knak azt a képességét, hogy a foglalkoztatási és a készségtendenciák azonosítása révén előre jelezzék és kezeljék a változásokat; támogatást biztosítsanak a szervezetfejlesztéshez, a kkv-knak nyújtott tájékoztatáshoz és tanácsadáshoz; innovatív munkaszervezési formákat és/vagy rugalmas munkaidő-beosztást vezessenek be, valamint támogassák a képzésekre fordított vállalkozói beruházásokat. Az e tematikus célkitűzés keretében végrehajtott tevékenységeknek a vállalkozói készség, az önfoglalkoztatás és a vállalkozásalapítás támogatására irányuló, ESZA által (a foglalkoztatás tematikus célkitűzése szerint) finanszírozott tevékenységekkel, továbbá az ESZA vagy az ERFA keretében (a társadalmi befogadás tematikus célkitűzése szerint) végrehajtott, szociális vállalkozásokat támogató tevékenységekkel kell kiegészülniük.

Az e tematikus célkitűzések keretében végrehajtott intézkedéseknek azokat – a vállalkozások versenyképességét és a kis- és középvállalkozásokat segítő európai uniós program²⁶ által finanszírozott – tevékenységeket kell kiegészíteniük, amelyek a pénzügyi eszközökre összpontosulnak és a vállalkozások nemzetközivé válását támogatják az alábbi módokon: 1) tőke- és hitelfinanszírozás formájában segítik a kkv-kat a finanszírozási lehetőségekhez való hozzáférésben, 2) olyan kölcsönmechanizmust hoznak létre, amely közvetlen vagy pénzügyi közvetítővel kötött kockázatmegosztási megállapodást biztosít a kkv-k kölcsöneinek fedezésére, 3) javítják az európai uniós és a globális piachoz való hozzáférést, valamint 4) ösztönzik a vállalkozó kedvet: ilyen tevékenység lehet például a vállalkozói készségek és magatartásformák fejlesztése, főként az új vállalkozók, a fiatalok, a nők és a veszélyeztetett csoportok, például a fogyatékosággal élők körében.

²⁴ COM(2008) 394 végleges és COM(2011) 78 végleges.

²⁵ Az oktatással, a foglalkoztatással és a társadalmi befogadással kapcsolatos tematikus célkitűzések keretében.

²⁶ COM(2011) 834 végleges.

4. A KARBONSZEGÉNY GAZDASÁG FELÉ VALÓ ELMOZDULÁS TÁMOGATÁSA MINDEN ÁGAZATBAN

4.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

Az Európa 2020 stratégia kiemelt célja:

„Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának az 1990-es szinthez képest 20 %-kal való csökkentése, vagy megfelelő feltételek esetén 30 %-os csökkentése;

a megújuló energiaforrások arányának 20 %-ra való növelése a teljes energiafogyasztásra vetítve, és

az energiahatékonyság 20%-kal történő növelése érdekében tett lépések.”

Jelenlegi helyzet:²⁷

A 20/20/20 célok tekintetében az EU egésze a legutóbbi kibocsátáscsökkentési előrejelzések szerint²⁸ el fogja érni az 20 %-os üvegházhatásúgáz-kibocsátási célkitűzést, ám néhány tagállamban a kötelező nemzeti célok megvalósításához kiegészítő szakpolitikákra lesz szükség. Az energiahatékonyság vonatkozásában még folyik a tagállami nemzeti célok átfogó elemzése, és az erről szóló jelentés 2012 elejére várható. Ha azonban a tagállamok maradéktalanul végrehajtják megújuló cselekvési terveiket, a jogilag kötelező nemzeti célokon alapuló, megújuló energiára vonatkozó 20 %-os célkitűzés várhatóan teljesül 2020-ra. Uniós szinten a megújuló energia aránya a 2008. évi 10,3 %-ról 2009-ben 11,6 %-ra emelkedett.²⁹

„Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemterve” című közlemény³⁰ a 2020-ra vonatkozó célkitűzéseken túlmenően, 2050-ig az 1990-es szintekhez képest 80–95 %-os kibocsátáscsökkentést irányoz elő, amely az Európai Tanács 2009. október 29–30-i ülésén elfogadott célkitűzésnek felel meg.

Az ERFA, a Kohéziós Alap és az EMVA felgyorsíthatja a megújuló energiaforrásokról, illetve az energiahatékonyságról szóló európai uniós jogszabályok, különösen az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv³¹, az energetikai szolgáltatásokról szóló irányelv³², a megújuló energiaforrásokról szóló irányelv³³ és a stratégiai energiatechnológiai terv³⁴ végrehajtását.

²⁷ 2012. évi éves növekedési jelentés – I. melléklet, COM(2011) 815 végleges.

²⁸ COM(2011) 1151, 2011.10.7.

²⁹ Előzetes adat.

³⁰ COM(2011) 112 végleges.

³¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/31/EU irányelve (2010. május 19.) az épületek energiahatékonyságáról.

³² Az Európai Parlament és a Tanács 2006/32/EK irányelve (2006. április 5.) az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról, valamint a 93/76/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről.

³³ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/28/EK irányelve (2009. április 23.) a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- az energiahatékonysági szerződések középületekben és lakásszolgáltatási ágazatokban való szélesebb körű használatára irányuló beruházások.

Az ERFA-ra és a Kohéziós Alapra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- energiahatékonyság, illetve megújuló energiaforrásokra épülő fűtés és hűtés alkalmazása a középületekben, főként a kibocsátásmentes és az energiatöbbletet termelő épületek mintáinak bemutatása, valamint a meglévő épületek jelentős, akár az optimális költségszintet meghaladó mértékű felújítása;
- energiahatékonysági intézkedések és megújuló energiaforrások használata a kkv-kban (beleértve a tájékoztató kampányokat is),
- innovatív megújuló energiatechnológiák, különös tekintettel a stratégiai energiatechnológiai tervben³⁵ és a 2050-ig szóló energiaügyi ütemtervben említett technológiákra, illetve a második és harmadik generációs bioüzemanyagokra;
- a tengeri megújuló energia, így az árapály- és a hullámenergia előállításának támogatása;
- városi területeken alkalmazott, integrált karbonszegény fejlesztési stratégiák és fenntartható energiával kapcsolatos cselekvési tervek, ideértve a közvilágítási rendszereket és az intelligens hálózatokat is.

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozása az energiahatékonyabb épületekbe és létesítményekbe való beruházások és energiahatékonysági tanácsadás révén;
- a megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő szállításának és felhasználásának elősegítése a következők révén: a megújuló energia háztáji előállítására és használatára irányuló beruházások, a melléktermékek felhasználásának javítását célzó kísérleti projektek; a biomassza feldolgozásának új erdészeti technológiáira irányuló beruházások; a megújuló energia infrastruktúrára irányuló beruházások a vidéki területeken;
- a mezőgazdasági nitrogén-oxid- és metánkibocsátás csökkentése a következők révén: a nitrogénműtrágya-felhasználás mérséklésének támogatása, az állatállomány-gazdálkodás kedvezőbb gyakorlatainak kialakítása (az állati hulladék kezelésére vonatkozóan) és az éghajlatbarátabb vetésforgó támogatása;
- a szénmegkötés és kibocsátáscsökkentés ösztönzése a mezőgazdaságban és az erdőszetben az alábbiak révén: agrár-erdészeti rendszerek, erdőtelepítés és -gondozás;

³⁴ A Bizottság közleménye az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó technológiák fejlesztésébe történő beruházásról (SET-terv), COM(2009) 519 végleges.

³⁵ A Bizottság közleménye az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó technológiák fejlesztésébe történő beruházásról (SET-terv), COM(2009) 519 végleges.

az új és meglévő erdőkkel való éghajlatbarát gazdálkodás; egészséges legelők kialakítása és gondozása, illetve a tőzeglápok gondozása.

Az ETHA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a karbonszegény technológiák és megoldások alkalmazására, valamint a halászati és akvakultúra-tevékenységek – többek között halászhajók, kikötők, akvakultúra-gazdaságok, illetve a halászati és akvakultúra-termékek feldolgozása – energiahatékonyságának növelésére irányuló támogatások.

4.2 Általános végrehajtási elvek

A KSK-alapoknak hatékonyan hozzá kell járulniuk 2020-ra kitűzött éghajlat-változási és energiapolitikai célok, különösen a vállaláselosztási határozat³⁶ értelmében a 2013–2020-as időszakra az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértékére vonatkozóan meghatározott, kötelező érvényű éves tagállami célkitűzések megvalósításához. A támogatásnak ugyanakkor nemcsak a 2020-ra vonatkozó célkitűzésekre kell összpontosulnia, hanem a hosszú távú, 2050-re teljesítendő széntelenítési célkitűzésre is. A beruházásoknak különösen el kell kerülniük a „megkövesedést” és ösztönözniük kell a jövő technológiáinak fejlesztését, továbbá a 2050-ig hátralévő 40 év során a kibocsátáscsökkentés költségeinek minimálisra csökkentésére kell törekedniük.

Az éghajlatváltozással kapcsolatos beruházások legnagyobb részét a magánszektorban kell végrehajtania. A tagállamoknak és a régióknak biztosítaniuk kell, hogy a közfinanszírozás ne a magánberuházások kiszorítását eredményezze, hanem azok kiegészítésére és erősítésére szolgáljon. Az energiahatékonysági ágazatban a közfinanszírozást megelőzően figyelembe kell venni annak lehetőségét, hogy az energiamegtakarításból piaci mechanizmusokon (energiamegtakarítási kötelezettségeken, energiaszolgáltató társaságokon stb.) keresztül érték teremtsék.

Azokban az esetekben kell támogatni a pénzügyi eszközöket, amikor jó esély van magánbevétel termelésére vagy költségmegtakarításra, ideértve a megújuló alapokat és garanciarendszereket is. A fizikai beruházások esetében a támogatásokat elsősorban a piaci hiányosságok kezelésére, illetve az olyan innovatív technológiáknak és beruházásoknak a támogatására kell felhasználni, amelyek célja a költséghatékony energiahatékonysági teljesítmény túlszárnyalása, és amelyek ezáltal biztosítják, hogy az energiamegtakarítások és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentései meghaladják a szokásos üzletmenet mellett elérhető értékeket.

4.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Fontos a már meglévő, éghajlatváltozással kapcsolatos – finanszírozási és nem finanszírozási jellegű – eszközökkel való összehangolás. A KSK-alapokból származó támogatás nem képezhet párhuzamos támogatást az európai kibocsátáskereskedelmi rendszer keretében a kibocsátási egységek árverés útján történő értékesítéséből szerzett bevétellel, és a megújuló energiaforrásokra vonatkozó támogatási rendszerek kiegészítőjeként kell működni. A támogatást ezért azokra a területekre kell összpontosítani, ahol a jelenlegi ösztönzők nem bizonyulnak elegendőnek. A KSK-alapok általi finanszírozást össze kell hangolni a NER 300 programból származó támogatással, amely az európai kibocsátáskereskedelmi rendszer

³⁶ 406/2009/EK határozat.

keretében a kibocsátási egységek árverés útján történő értékesítéséből szerzett bevételeket használja a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmazott innovatív technológiák demonstrációs projektjeinek finanszírozására.³⁷ Az európai hozzáadott érték és a nemzeti és regionális fejlesztési előnyök növelése érdekében biztosítani kell az egymást kiegészítő jelleget és a koordinációt a LIFE programmal, különösen az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló integrált projektekkel.

Erősíteni kell a szinergiákat az e tematikus célkitűzés keretében végrehajtott tevékenységek és azon tevékenységek között, amelyek a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes ágazatokban működő új vállalkozások és tevékenységek, a kutatás, a technológiai fejlesztés, az innovatív energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások támogatásával, továbbá a foglalkoztatottság és a munkavállalók mobilitásának elősegítése révén erősítik a kkv-k versenyképességét. Az ESZA-nak a munkaerő- és készségigények, illetve hiányosságok korai felismerésére irányuló támogatással, az oktatási és képzési rendszerek reformjával, a készségek és képezések munkaerő-piaci igényekhez való igazításával, a munkavállalók képzési szintjének a foglalkoztathatóság javítása érdekében történő emelésével, valamint a fenntartható, karbonszegény ipari és energetikai ágazatokban történő munkahelyteremtés elősegítésével hozzá kell járulnia a karbonszegény gazdaság felé való elmozduláshoz.

Az EMVA-nak támogatnia kell a mezőgazdaság azon potenciálját, hogy – különösen a trágyából és (a műtrágyahasználat miatt) a mezőgazdasági talajokból származó nitrogén-oxid-kibocsátások csökkentése révén – hozzájáruljon a kibocsátáscsökkentéshez, valamint a talaj szervesanyag-tartalmának megóvása és fokozása révén részt kell vállalnia a talajban lévő széntartalom növelésében. Az ezen a területen biztosított EMVA-támogatások a szárazföldi és vízi ökoszisztémákat súlyosan károsítani képes műtrágyák és a peszticidek túlzott mértékű használatának csökkentése révén fontos szinergiákat alkothatnak „környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása” tematikus célkitűzés keretében végrehajtott tevékenységekkel.

Az EMVA-ból származó területi alapú támogatási formáknak kifejezetten hozzá kell járulniuk a környezetbarát gazdálkodási és erdészeti gyakorlatok megvalósításához, különösen a mezőgazdaság intenzívebbé válása és a földelhagyás által veszélyeztetett területeken.

Az Európai Tengerügyi és Halászati Alapnak támogatnia kell a halászati tevékenységeknek a tengeri gazdaság más ágazataira kiterjedő diverzifikációját és a tengeri gazdaság növekedését, ideértve az éghajlatváltozás mérséklését is. Fontos, hogy a programok kidolgozása során figyelembe vegyék az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatosan felmerülő különleges igényeket.

³⁷ A Bizottság 2010/670/EU határozata (2010. november 3.) a szén-dioxid környezetvédelmi szempontból biztonságos leválasztására és geológiai tárolására irányuló kereskedelmi demonstrációs projekteknek, valamint a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmazott innovatív technológiák demonstrációs projektjeinek az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli, a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel létrehozott kereskedelmi rendszere keretében történő finanszírozására vonatkozó kritériumok és intézkedések meghatározásáról.

5. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS, A KOCKÁZATMEGELŐZÉS ÉS -KEZELÉS ELŐMOZDÍTÁSA

5.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

„Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás: egy európai fellépési keret felé” című fehér könyv³⁸ megállapítja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás európai uniós keretét, többek között a célkitűzéseket és a tevékenységeket. A „Természeti csapások és az ember okozta katasztrófák megelőzésére irányuló közösségi koncepció”³⁹ és „A katasztrófákra adott uniós válasz erősítése felé: a polgári védelem és a humanitárius segítségnyújtás szerepe”⁴⁰ című közlemények a kockázatmegelőzéssel és -kezeléssel kapcsolatos európai uniós megközelítés legfontosabb elemeit határozzák meg.

Az ERFA-ra és a Kohéziós Alapra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló stratégiák, cselekvési tervek és kockázatmegelőzési és -kezelési tervek kidolgozása nemzeti, regionális és helyi szinten; tudásalap, adatmegfigyelési kapacitások és információcsere-mechanizmusok kiépítése;
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra, továbbá kockázatmegelőzésre és -kezelésre fordított megnövelt beruházások többek között a következő területeken: az épített környezet és más infrastruktúrák kárelkerülése és ellenálló képességének fokozása; az emberi egészség védelme; a vízkészletekre nehezedő jövőbeni nyomás mérséklése; árvízvédelemre és a tengerpartok védelmére irányuló beruházások; továbbá az ökoszisztémák sérülékenységének mérséklése az ökoszisztémák ellenálló képességének javítására és az ökoszisztéma-alapú alkalmazkodás elősegítésére;
- új eszközök kifejlesztése (észlelő, korai előrejelző és riasztási rendszerek, kockázatok feltérképezése és értékelése); a katasztrófavédelmi rendszerek kifejlesztésére irányuló beruházások növelése a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség és a természeti kockázatok, ezen belül az időjárással kapcsolatos kockázatok (például viharok, szélsőséges hőmérsékletek, erdőtüzek, aszályok és árvizek), illetve geofizikai kockázatok (például hólavínák, földcsuszamlások, földrengések és vulkánkitörések) megelőzése és kezelése, valamint az ipari kockázatokra adott társadalmi válaszok (korai előrejelző rendszerek és a kockázatok feltérképezése) támogatása érdekében.

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- fenntartható vízgazdálkodás, ezen belül a vízfelhasználás hatékonysága (az ökoszisztéma szempontjából) a háztáji víztároló övezetek létrehozása révén, hatékony vízfelhasználást alkalmazó természeti módszerek támogatása és az erózióval szembeni erdővédelmi övezetek kialakítása és gondozása;
- a talajgazdálkodás javítása a talajromlás és a talajokban tárolt szénkészlet

³⁸ Fehér könyv – Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás: egy európai fellépési keret felé, COM(2009) 147 végleges.

³⁹ COM(2009) 82.

⁴⁰ COM(2010) 600.

kimerülésének megelőzésére irányuló gyakorlatok, például a kismértékű talajművelés, a téli takarónövényzet, továbbá az agrárerdészeti rendszerek kialakításának, illetve új erdők telepítésének támogatása révén;

- az éghajlatváltozáshoz és betegségekhez való gyors alkalmazkodási készség biztosítása, valamint a genetikai sokféleség fenntartása, különösen a helyi terményfajták és állatállományok támogatása révén.

5.2 Általános végrehajtási elvek

A régióknak és a tagállamoknak az alkalmazkodási, kockázatmegelőzési és -kezelési tevékenységek során együtt kell működniük a határokon átnyúló továbbgyűrűző hatások kezelése érdekében, különösen az árvízvédelem, az erdők tüzekkel és kártevőkkel szembeni védelme, illetve a tengerpartok védelme területén.

A KSK-alapokat az ökoszisztéma-alapú kockázatmegelőzésre és -kezelésre, valamint az alkalmazkodási intézkedésekre irányuló beruházásokra, például az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, illetve a kockázatmegelőzés tengeri és tengerparti tervezési és irányítási rendszerekbe való integrálására kell felhasználni. Lehetőség szerint ki kell használni az éghajlatváltozás mérséklésével, a környezetvédelemmel és az erőforrás-hatékonyssággal fennálló szinergiákat.

Szinergiákat kell kialakítani a más tematikus célkitűzések szerint végrehajtott tevékenységekkel, többek között az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló innovációkkal és technológiai fejlesztésekkel, a vállalkozásoknak az alkalmazkodási intézkedések és technológiák bevezetése terén történő támogatásával, a mezőgazdasági vízszennyezés mérséklésére, például a műtrágyák és a peszticidek túlzott mértékű használatának csökkentésére irányuló tevékenységekkel.

5.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Törekedni kell a KSK-alapok közötti szinergiák és egymást kiegészítő jelleg kihasználására, különösen a különböző alapokból finanszírozható beavatkozástípusok esetében. Biztosítani kell a LIFE programmal, különösen az éghajlatváltozás mérséklésének területein folytatott integrált projektekké való nemzeti és regionális szintű egymást kiegészítő jelleg és koordinációt. Az ESZA kiegészítheti az ezen a területen folytatott tevékenységeket a munkavállalók kockázatmegelőzéssel, kockázatkezeléssel és éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos célzott oktatásával, képzésével, illetve készségeik javításával. Az ERFA kiegészítheti az ezen a területen folytatott tevékenységeket az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás mezőgazdasági tanácsadó szolgáltatásokba, tudásátadásba és tájékoztatási tevékenységekbe való beépítése révén.

6. A KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS AZ ERŐFORRÁS-FELHASZNÁLÁS HATÉKONYSÁGÁNAK ELŐMOZDÍTÁSA

6.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

Az „Erőforrás-hatékony Európa” című kiemelt kezdeményezés⁴¹ célja egy olyan politikai keret létrehozása, amely támogatja az erőforrás-hatékony és karbonszegény gazdaság felé való elmozdulást. Az integrált iránymutatás kifejezi azt az igényt, hogy a tagállamok szétválasszák a gazdasági növekedést és az erőforrások felhasználását, a környezeti kihívásokat növekedési lehetőségekké alakítsák, valamint a természeti erőforrásokat hatékonyabban használják fel. A környezetvédelemmel kapcsolatos egyedi célok az uniós környezetvédelmi vívmányokban és európai uniós szinten kerültek meghatározásra.

A víz-keretirányelv⁴² – a többi uniós vízügyi vívmánnyal⁴³ együtt – a vízkészletek, illetve a vízi környezet védelmére irányul, és arra kötelezi a tagállamokat, hogy hajtsanak végre intézkedéseket a vizek megfelelő (ökológiai, kémiai és kvantitatív) állapotának biztosítása érdekében. A hulladékokról szóló keretirányelv⁴⁴ a hulladék képződésének megelőzésével és a hulladék kezelésével kapcsolatos célokat és célkitűzéseket jelöl ki a tagállamok számára. A biológiai sokféleségre vonatkozó európai uniós stratégia⁴⁵ célkitűzésének értelmében a biológiai sokféleség csökkenését és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlását 2020-ig meg kell állítani, valamint állapotukat a lehetőséghez mért szinten helyre kell állítani. Az EU természetvédelmi politikájának alapkövét a madárvédelmi⁴⁶ és az élőhelyvédelmi irányelv⁴⁷ együttesen alkotják, amelyek tagállamokra vonatkozó kötelezettségeket határoznak meg. A talajvédelemről szóló tematikus stratégia⁴⁸ és a tervezett talajvédelmi keretirányelv célja a talajkészletek védelme és fenntartható használata.⁴⁹ A levegőminőségről szóló keretirányelv célja a környezeti levegő minőségének javítása és tisztább levegő biztosítása.⁵⁰ Végezetül a tengervédelmi irányelv⁵¹, amelynek célkitűzéseit a KSK-alapokból származó hozzájárulásokkal kell megvalósítani, az EU tengerpolitikájának környezetvédelmi pillérét fogja képezni.

⁴¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Erőforrás-hatékony Európa – Az Európa 2020 stratégia keretébe illeszkedő kiemelt kezdeményezés, COM(2011) 21.

⁴² Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról.

⁴³ A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv (A Tanács irányelve (1991. május 21.) a települési szennyvíz kezeléséről), az árvizekről szóló irányelv (Az Európai Parlament és a Tanács 2007/60/EK irányelve (2007. október 23.) az árvízveszélyek értékeléséről és kezeléséről) vagy a nitrátokról szóló irányelv.

⁴⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/12/EK irányelve (2006. április 5.) a hulladékokról.

⁴⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Életbiztosításunk, természeti tőkénk: a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia, COM(2011) 244 végleges.

⁴⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről.

⁴⁷ A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről.

⁴⁸ COM(2006) 231.

⁴⁹ Javaslat: Az Európai parlament és a Tanács irányelve a talajvédelem kereteinek meghatározásáról, COM(2006) 232 végleges, 2006. szeptember 22.

⁵⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/50/EK irányelve (2008. május 21.).

⁵¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról, HL L 164., 2008.6.25.

Az ERFA-ra és a Kohéziós Alapra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- hatékony vízellátásra, szennyvíztisztításra és víz-újrafelhasználásra irányuló befektetések, többek között a szivárgás csökkentését és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtását célzó új beruházások;
- a hulladékgazdálkodási hierarchiának megfelelő hulladékgazdálkodást, különösen az újrafelhasználást, újrahasznosítást és a nem újrahasznosítható anyagok hasznosítását célzó beruházások;
- zöld infrastruktúrákra irányuló, többek között a Natura 2000 és egyéb területeken végrehajtott beruházások a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások megóvása, illetve helyreállítása, az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás, az árvizek és tüzek elleni védekezés, a tengerpartok védelme, a talajvédelem és más kockázatmegelőző intézkedések, a természeti területek szétszabdaltságának mérséklése, a vízellátottság növelése, valamint a jelentősen átalakított területek és élőhelyek helyreállítása érdekében;
- a közlekedés okozta levegőszennyezés csökkentését célzó intézkedésekre, különösen a buszállomány felújítására vagy lecserélésre irányuló beruházások, a tisztább üzemű közlekedést ösztönző rendszerek, a tömegközlekedési infrastruktúrák javításának és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a helyi gazdaságok diverzifikálására irányuló beruházások a kulturális örökség és a táj megóvása, illetve támogatása révén (vidéki és városi környezetben egyaránt);
- a fenntartható integrált városfejlesztés, többek között a fenntartható városi vízelvezetés, a talajlezárás helyreállítására irányuló intézkedések, továbbá a szennyezett területek és a kulturális infrastruktúra rehabilitációjának támogatása.

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a biológiai sokféleség helyreállítása, megőrzése és növelése – ideértve a Natura 2000 területeket és a jelentős természeti értéket képviselő gazdálkodási rendszereket –, valamint az európai tájak állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása a következők előmozdításával: környezetbarát gazdálkodási rendszerek, például az ökológiai termelés; vadövezetek létrehozása és/vagy fenntartása mezőgazdasági üzemek és/vagy erdők területén; a mezőgazdasági termelőknek és/vagy erdőbirtokosoknak nyújtott támogatások a Natura 2000 területek és a kijelölt vadfolyosók miatt elszenvedett gazdasági hátrányok kiegyenlítésére; a hegyvidéki vagy más kiemelten hátrányos természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodó mezőgazdasági termelőknek folyósított kifizetések, a környezeti közjavak előállítására irányuló kollektív fellépés díjazása;
- a mezőgazdasági vízfelhasználás hatékonyságának növelése a hatékonyabb öntözési rendszerekre irányuló beruházásokon keresztül, a vízfelhasználás hatékonyságával,

illetve a talajok puffer- és szűrőképességének megőrzésével kapcsolatos tanácsadás;

- a vizek és talajok minőségének javítása és hozzájárulás a talaj erózióval, tömörödéssel, szikesedéssel, földcsuszamlással és szervesanyag-veszteséggel szembeni védelméhez.

Az ETHA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a közös halászati politikának a halállományok maximális fenntartható hozam melletti kiaknázására és a visszadobás gyakorlatának megszüntetésére vonatkozó célkitűzéseivel összhangban álló, környezetvédelmi szempontból fenntartható halászatra való áttérést célzó beruházás;
- az ökoinnovációra, például a szelektívebb halászati eszközök használatára, valamint a halászati és akvakultúrák környezetre gyakorolt hatását mérséklő egyéb innovációkra irányuló beruházás;
- a magas szintű környezetvédelmet és környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúrába való beruházás;
- pénzügyi eszközök a közös halászati politika szabályainak való nagyobb mértékű megfelelés biztosítására, megfelelőbb halászati ellenőrzés, valamint a közös halászati politikával kapcsolatos tudományos adatok szolgáltatásának javítása és felvételi körének bővítése;
- a halászati és akvakultúra-ágazatok támogatása válaszul a fogyasztók fokozott tudatosságára, elvárásaira és a fenntartható forrásokból, környezetbarát módon előállított termékek iránti nagyobb érdeklődésre.

6.2 Általános végrehajtási elvek

A vízügyi ágazatban a befektetéseket a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel összefüggésben kell végrehajtani.⁵² Az e tervek végrehajtásához szükséges intézkedések, különösen a zöld infrastruktúrákba való, az ökoszisztéma-szolgáltatások előmozdítását célzó beruházások – például az árterületek helyreállítása, a folyók és folyópartok növényzetének újratelepítése, valamint a természetes tengerparti gátak karbantartása és javítása – finanszírozásához az ERFA-t és a Kohéziós Alapot kell felhasználni. Az ERFA esetében a támogatásnak kifejezetten nagy hangsúlyt kell fektetnie az öntözési célú vízkivétel csökkentésére, főként azokon a területeken, ahol továbbra is fenntarthatatlan mértékű az öntözés, és a meglévő öntözési rendszerek hatékonyságának hiánya az öntözővíz jelentős mértékű veszteségéhez és elpazarlásához vezet.

A beruházásoknak összhangban kell lenniük a vízhierarchiával és a vízigény-gazdálkodási lehetőségekre kell összpontosítaniuk, míg az alternatív ellátási lehetőségeket csak azután kell mérlegelni, ha a takarékos és hatékony vízfelhasználási lehetőségeket már kihasználták.⁵³

A hulladékgazdálkodási ágazatba történő állami beavatkozásnak ki kell egészítenie a magánszektor – különösen a gyártó felelősségét érintő – erőfeszítéseit. A tevékenységeknek támogatniuk kell a zárt láncú gazdaságot előnyben részesítő, innovatív megközelítéseket

⁵² A 2000/60/EK irányelv 13. cikke.

⁵³ A Bizottság közleménye az Európai Unióban a vízhiány és az aszály jelentette kihívás kezeléséről, COM(2007) 414 végleges.

(ipari szimbiózis, „bölcsőtől bölcsőig”, környezetbarát tervezést célzó kezdeményezések stb.) és összhangban kell lenniük a hulladékhierarchiával.

A biológiai sokféleséggel kapcsolatosan – jóllehet a közfinanszírozás szolgál elsődleges forrásként –, a magánszektor jövedelemtermelő projektekre és a zöld infrastruktúrára irányuló befektetéseit is ösztönözni kell esetleges pénzügyi eszközökön keresztül támogatásokkal. Az ERFA-nak alapvető szerepet kell játszania a biológiai sokféleségre vonatkozó európai uniós stratégia célkitűzéseinek megvalósításában, a mezőgazdaság és az erdészet által létrehozott környezeti közjavak révén. Ezenkívül az ERFA-nak fontos szerepet kell játszania az európai tájak ökológiai egységének és esztétikai értékének megóvásában, amelyek nagyban függenek a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási gyakorlatoktól.

A tagállamok által az élőhelyvédelmi irányelv 8. cikkének megfelelően kidolgozott, fontossági sorrendben történő végrehajtási tervek alapján a Natura 2000 területek KSK-alapokból származó finanszírozását össze kell hangolni az ezekre az intézkedésekhez kapcsolódó intézkedésekkel és pénzügyi forrásokkal. Az EMVA-ból származó finanszírozásnak elsősorban a környezeti közjavak biztosításával kapcsolatos közös megközelítésekre, a zöld infrastruktúrákra, a magas természeti értéket képviselő gazdálkodási rendszerekre és a védett területeken folytatott, a biológiai sokféleség és az ahhoz kapcsolódó ökoszisztéma-szolgáltatások megőrzését, megerősítését, illetve helyreállítását segítő, fenntartható gazdálkodási gyakorlatokra kell irányulnia. Az EMVA-nak a talaj puffer- és szűrőképességét javító termelési gyakorlatokat, és ezáltal a vízminőség javítását is támogatnia kell. Az EMVA-ból származó finanszírozásnak továbbá arra kell irányulnia, hogy támogassa a talaj szervesanyag-tartalmát fokozó gazdálkodási gyakorlatokat, növelve ezáltal a biológiai sokféleséget.

A szennyezett telephelyek helyreállítása csak akkor finanszírozható állami támogatásból, ha a szennyezésért felelős személy ismeretlen, vagy ha a költségeket nem lehet ráterhelni. A helyreállításnak a fokozott kockázatot jelentő, a gazdasági fejlődést gátló területekre, például a szennyezett talajú területekre kell összpontosítania, tekintve, hogy az ilyen területek helyreállítására vonatkozó esetleges kötelezettség és az azzal járó esetleges egészségügyi kockázatok elfogadhatatlan pénzügyi kockázatokat jelentenek a befektetők számára.

A projektek kiválasztása és az ajánlati felhívások megszervezése során a tagállamokban a lehető legnagyobb mértékben alkalmazni kell a zöld közbeszerzést.

6.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Az EMVA keretébe illeszkedő kiegészítő és célzott cselekvések végrehajtása során, a zöld intézkedések által érintett, a közös agrárpolitika első pillére alapján nyújtott közvetlen támogatásban részesülő területeken szinergiákra kell törekedni. Az ESZA kiegészítheti az e tematikus célkitűzés keretében végrehajtott intézkedéseket az oktatási és képzési rendszerek reformja, a munkavállalók képzési szintjének emelése, valamint a környezettel foglalkozó ágazatokban történő munkahelyteremtés révén. Az ETHA támogatja a maximális fenntartható hozam melletti kiaknázásra való áttérést és elősegíti a visszadobási tilalom fokozatos bevezetését. Törekedni kell az adatgyűjtés javítására és az ellenőrzés szigorítására (a jobb megfelelés érdekében). Ezenkívül szinergiákra kell törekedni az integrált tengerpolitikával az olyan prioritások támogatása során, mint a tengerekkel kapcsolatos tudás, a tengeri területrendezés, a tengerparti övezetek integrált kezelése, az integrált tengerfelügyelet, a tengeri környezet és a biológiai sokféleség védelme, valamint az éghajlatváltozás tengerparti övezetekre gyakorolt kedvezőtlen hatásaihoz való alkalmazkodás.

Az e tematikus célkitűzések keretében finanszírozott tevékenységeket ki kell egészíteni és össze kell hangolni a LIFE programmal, különösen a természet-, víz- és levegővédelem, a hulladékgazdálkodás, valamint az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése és az azokhoz való alkalmazkodás területén folytatott integrált projektekkel. A különböző alapokból és a LIFE programból nyújtott támogatás koordinálását különösen a LIFE programból támogatott integrált projekteket kiegészítő tevékenységek KSK-alapokon keresztüli finanszírozásának előmozdításával, valamint a LIFE program keretében validált megoldások, módszerek és megközelítések alkalmazásának előmozdításával kell megvalósítani. Ezekben az esetekben a LIFE-rendeletben szereplő egyes ágazati tervek, programok vagy stratégiák (a fontossági sorrendben történő végrehajtási terv, vízgyűjtő-gazdálkodási terv, hulladékgazdálkodási terv) a különböző alapokból nyújtott támogatás koordinációs kereteként fognak szolgálni.

Végezetül a KSK-alapokat szorosan össze kell hangolni az Európa kulturális és kreatív ágazatait támogató „Kreatív Európa” programmal⁵⁴, különösen az ezen ágazatok transznacionális tevékenységeinek és a határokon átnyúló ügyekhez való jobb hozzáférésének elősegítése által. A kohéziós politika forrásai segítségével a kultúra maximálisan hozzájárulhat a helyi és regionális fejlesztés, a városrehabilitáció, a vidékfejlesztés és a foglalkoztatási arány növeléséhez. A kulturális és kreatív iparágakban, az adott tematikus célkitűzések keretén belül a kultúrára fordítható lehetséges beruházások között példaként említhetők a kutatásra, innovációra, a kis- és középvállalkozói versenyképességre és vállalkozói készségekre irányuló befektetések.

⁵⁴ Kreatív Európa – Új keretprogram a kulturális és a kreatív ágazatok számára (2014–2020), COM(2011) 786/2.

7. A FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS KAPACITÁSHIÁNYOK MEGSZÜNTETÉSE A FŐBB HÁLÓZATI INFRASTRUKTÚRÁKBAN

7.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

A közlekedésről szóló fehér könyv⁵⁵ felvázolja a versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszerrel kapcsolatos elképzeléseket és rávilágít, hogy a közlekedési ágazatban az 1990. évihez képest 2050-re legalább 60 %-kal csökkenteni kell az üvegházhatású gázokat. A KSK-alapokra vonatkozóan ez azt jelenti, hogy a fenntartható közlekedési formákra és a legnagyobb európai hozzáadott értéket képviselő területekre, a transzeurópai hálózatokra irányuló beruházásokra kell összpontosítani.⁵⁶

Az ERFA-ra és a Kohéziós Alapra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a közúti, vasúti és tengeri közlekedésre kiterjedő TEN-T törzsinfrastruktúra, továbbá a társadalom számára magas nettó nyereséget biztosító multimodális és interoperábilis közlekedési módok;
- TEN-T vasúti törzsinfrastruktúra, másodlagos csatlakozó hálózatok, a sűrű vasúthálózatok korszerűsítése, az Európai Vasúti Forgalmirányítási Rendszer (ERTMS) és egyéb beruházások az interoperabilitás javítása, és a projektek tervezésére, végrehajtására és irányítására, valamint a kockázatkezelésre és katasztrófavédelemre irányuló kapacitásépítés érdekében;
- innováció az útdíjkivetésben, a használatidő-rendszerekben és a forgalmirányításban, illetve az új, városi közlekedésben használatos, szén-dioxid-mentes járművek számára kialakított üzemanyag-töltő és energiaellátó infrastruktúra;
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését eredményező integrált, fenntartható és hozzáférhető városi mobilitási koncepciók megvalósítása a városokban, városi régiókban és nagyvárosi területeken, elsősorban a fenntartható városi közlekedési terveken keresztül⁵⁷, ideértve a tömegközlekedés, illetve a kerékpáros és a gyalogos közlekedés elősegítését;
- a belvízi utak kapacitáshiányainak megszüntetése, ugyanakkor a folyómedrekben végrehajtott lényeges változások minimálisra csökkentése, valamint a hajóflották környezetbarátabb működtetésére és a folyami információs rendszerekre irányuló beruházások.

7.2 Általános végrehajtási elvek

Az ERFA-ból és a Kohéziós Alapból végrehajtott közlekedési infrastruktúrára irányuló beruházásoknak teljes mértékben összhangban kell lenniük a TEN-T iránymutatásokkal, amelyek meghatározzák az EU közlekedési prioritásait, ideértve az éghajlatváltozás

⁵⁵ Fehér könyv: Útiterv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához – Úton egy versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer felé, COM(2011) 144 végleges.

⁵⁶ Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó uniós iránymutatásokról, COM(2011) 0650/2.

⁵⁷ Technical report - 2007/018, Környezetvédelmi Főigazgatóság, 2007.9.25.

kihívásának kezelését, valamint integrált TEN-T hálózat és a multimodális közlekedési folyosó jövőbeni kialakítását.⁵⁸

A közlekedési infrastruktúrára irányuló beruházások célja, hogy az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményével összhangban⁵⁹ akadálymentességet biztosítsanak a fogyatékossgal élő és mozgáskorlátozott személyek számára.

A közlekedési beruházások európai hozzáadott értékének maximalizálása érdekében, a KSK-alapokból származó támogatásnak számos elven kell alapulnia:

- Fontos a közlekedési módok közötti interoperabilis integráció javításának támogatása. Ennek érdekében gondoskodni kell arról, hogy az egyéni beruházások összhangban legyenek az átfogó nemzeti közlekedési tervekkel, amelyeknek 2020-ig és az azt követő időszakban biztosítaniuk kell az integrált közlekedési infrastruktúra kialakítását. A terveknek valós és előre jelzett közlekedési igényeken kell alapulniuk és azonosítaniuk kell a hiányzó összeköttetéseket és akadályokat;
- A meghatározott beruházások fontossági sorrendjét a mobilitáshoz, a fenntarthatósághoz, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez és az egységes európai közlekedési térség megvalósításához való hozzájárulásuk alapján kell kialakítani. Ennek érdekében értékelést kell készíteni a beruházások üvegházhatásúgáz-kibocsátásáról és nagyobb mértékben ki kell használni az eredendően erőforrás-hatékonyabb közlekedési módokat, a továbbfejlesztett közlekedésszervezési és információs rendszerekre (az Európai Vasúti Forgalomirányítási Rendszer (ERTMS), folyami információs szolgáltatások (RIS) közötti közlekedés intelligens közlekedési rendszerei (ITS), a SESAR és a SafeSeaNet), valamint a fejlett logisztikai és piaci intézkedésekre irányuló beruházásokat;
- A beruházásokat nem a meglévő infrastruktúra karbantartására, hanem az új infrastruktúra kiépítésére és a meglévő infrastruktúra kapacitásának fokozatos korszerűsítéssel történő növelésére kell összpontosítani, tekintve, hogy a meglévő infrastruktúra karbantartására irányuló beruházásoknak európai uniós támogatás nélkül is pénzügyileg életképesnek kell lenniük;
- A beruházásoknak egységesíteniük kell a közlekedési díjszabási és használatidíj-rendszereket annak érdekében, hogy a „szennyező fizet” és a „felhasználó fizet” elveket fokozatosan minden közlekedési módban alkalmazni lehessen. A közlekedési infrastruktúra környezetre gyakorolt negatív hatásainak elkerülésére vagy – ha ez nem lehetséges – enyhítésére vagy kompenzálására irányuló intézkedéseket a KSK-alapokból kell támogatni.
- A pénzügyi eszközökön keresztül nyújtott támogatások a jövőben döntő szerepet játszanak abban, hogy a stratégiai TEN-T közlekedési infrastruktúra projektek megvalósítására több magántőkét lehessen vonzani;
- A beruházások során figyelembe kell venni az infrastruktúrának a természeti és ember okozta kockázatokkal, valamint az éghajlatváltozással szembeni sérülékenységét;

⁵⁸ Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó uniós iránymutatásokról, COM(2011) 650, 2011.10.19.

⁵⁹ A Tanács határozata (2009. november 26.) a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek az Európai Közösség által történő megkötéséről, HL L 23., 2010.1.27., 35. o.

- A tömegközlekedéssel kapcsolatos beruházások meghatározása során a nők és a férfiak igényeit is figyelembe kell venni, mivel a nők a férfiaknál gyakrabban használják a tömegközlekedést. A városi területeken a nők általában nagyobb arányban használják a szociális infrastruktúrákat, illetve nagyobb mértékben tapasztalhatják a biztonság hiányát és a városokban jellemző bűnözést.

A hálózat hatékonyságának és interoperabilitásának növelése érdekében a beruházásoknak egy integrált, multimodális hálózattervezési megközelítés keretében kell megvalósulniuk. A régióknak a TEN-T átfogó hálózatához és a törzshálózatához való csatlakozására irányuló beruházásoknak biztosítaniuk kell, hogy a városi és vidéki területek részesülhessenek a nagyobb hálózatok teremtette lehetőségekből.

A tengeri közlekedés tekintetében, a kikötőket hatékony belépési és kilépési pontokká kell alakítani a szárazföldi infrastruktúrába való teljes mértékű integrálás révén. Előnyben kell részesíteni a kikötők megközelítésével és a háttérrel való összeköttetésekkel kapcsolatos projekteket. A belvízi utak fejlesztésének még inkább hozzá kell járulnia a fenntartható európai teherszállítási hálózatok kialakításához.

Figyelmet kell fordítani a hatékony logisztikai láncok (többek között a halászati, tengerészeti és agrárerdészeti iparágak), valamint az új és megújuló energiaforrások (például a biomassza és a tengeri energia) különböző KSK-alapokon keresztüli integrált támogatására.

A tagállamok közötti infrastruktúra üzemeltetését adott esetben szorosan össze kell hangolni a megfelelő makroregionális és tengeri medencékre vonatkozó megközelítésekkel. Ebben a tekintetben, a tengeri területrendezés végrehajtása keretét biztosíthat az egymással versengő felhasználások és tevékenységek közötti egyensúly megteremtéséhez, illetve azok tengeri környezetre gyakorolt hatásainak kezeléséhez.

7.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Az európai hozzáadott érték, valamint a nemzeti és regionális előnyök maximálisra növelése érdekében az e tematikus célkitűzések keretében finanszírozott tevékenységeknek ki kell egészíteniük egymást az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközzel. A közös irányítású Kohéziós Alap és az ERFA kiegészíti az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközt, amely versenyeztetés útján történő projektkiválasztással elosztott, közvetlen irányítású alap. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz főként a határokon átnyúló infrastruktúrára irányuló, magas európai hozzáadott értéket képviselő projektekre fog összpontosulni, míg a Kohéziós Alap főként azokra a magas európai hozzáadott értéket képviselő projektekre irányul, amelyek a TEN-T infrastruktúra átfogó hálózatának és törzshálózatának támogatásával a közlekedési hálózatokban található akadályok megszüntetésére irányulnak. Ezenkívül az e tematikus célkitűzés keretében finanszírozott tevékenységeknek szoros szinergiákat kell kialakítaniuk a Horizont 2020 keretprogramon belüli, „intelligens, környezetkímélő és integrált közlekedés” kihívás keretében finanszírozott tevékenységekkel.

8. A FOGLALKOZTATÁS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A MUNKAERŐ MOBILITÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

8.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

Az Európa 2020 stratégia kiemelt célja:

„A 20–64 éves nők és férfiak foglalkoztatási rátájának 75 %-ra növelése, többek között a fiatalok, az idősebb munkavállalók és az alacsony képzettségű munkavállalók nagyobb mértékű foglalkoztatása, valamint a legális migránsok fokozottabb integrációja révén.”

Jelenlegi helyzet:⁶⁰

Ha valamennyi tagállam elérné a nemzeti célkitűzését, az EU egésze 2020-ban még akkor is elmaradna 1,0–1,3 százalékponttal kitűzött 75 %-os céltól. 2011-ben semmilyen jelentős előrelépés nem történt. Mivel 2011 első felében a gazdaságélénkülés lelassult, és a foglalkoztatás összességében csak csekély mértékben növekedett, a 27 uniós tagállam foglalkoztatási rátája 2011-ben várhatóan alig fogja meghaladni a 2010. évi 68,6 %-ot, és mindenképpen jóval alulmúlja a válság előtti 70,3 %-os csúcsot. A kihívást továbbra is az jelenti, hogy mostantól 2020-ig további 17,6 millió munkavállalót kell bevonni a foglalkoztatásba.

Ennek a tematikus célkitűzésnek a keretében a tagállamoknak a KSK-alapokat, különösen az ESZA-t az Európa 2020 integrált iránymutatás 7. (foglalkoztatási) iránymutatásában kijelölt politikák támogatására használva, a nemzeti foglalkoztatási célkitűzések elérésére kell összpontosítaniuk. Az EMVA-támogatások középpontjában a vidéki régiókban megvalósítandó munkahelyteremtésének kell állnia, ahol gyakran az átlagosnál alacsonyabb a foglalkoztatottsági arány.

Az ESZA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

A munkakeresők és inaktív személyek munkához juttatása, ideértve a helyi foglalkoztatási kezdeményezéseket és a munkaerő mobilitásának támogatását:

- aktív és megelőző munkaerő-piaci intézkedések a munkakeresés kezdeti szakaszában, mindenki számára, ideértve az egyéni szükségletek azonosítását, az egyéni szolgáltatásokat és iránymutatást, a célzott és személyre szabott oktatást, a megszerzett kompetenciák és készségek hitelesítését, és az újbóli elhelyezkedés elősegítését;
- olyan, hosszú távú munkalehetőségek előrejelzése és a velük kapcsolatos tanácsadás, amelyek a munkaerő-piaci strukturális átalakulások, például a karbonszegény és erőforrás-hatékony gazdaság, valamint a gondozási és egészségügyi ágazat felé történő elmozdulás révén merülnek fel;
- tájékoztatás az európai munkaerőpiacokon kínálgató munkalehetőségekről, valamint az élet- és munkafeltételekről.

⁶⁰ 2012. évi éves növekedési jelentés – I. melléklet, COM(2011) 815 végleges.

A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) fenntartható munkaerő-piaci integrációja:

- „Ifjúsági garancia” bevezetése, programok kialakításával, amelyek minden nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatal számára további oktatást, (át)képzést vagy aktiválási intézkedéseket nyújtanak az iskola elhagyása utáni négy hónapon belül. Különös hangsúlyt kell fektetni a tanulószereződéses típusú gyakorlati szakképzésre, és a diplomások gyakornoki lehetőségeire annak érdekében, hogy szert tehessenek az első munkatapasztalatra;
- önfoglalkoztatás és vállalkozási tevékenységek fiatalok számára minden ágazatban, különös tekintettel a karbonszegény és erőforrás-hatékony gazdaság, valamint a gondozás és egészségügy gyorsan fejlődő ágazataira;

Önfoglalkoztatás, vállalkozói készség és vállalkozásalapítás:

- kiemelt támogatás vállalkozások indításához és fejlesztéséhez a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek és inaktív személyek számára, minden ágazatban, beleértve a gondozási és egészségügyi szolgáltatásokat, a munkaerő-piaci beilleszkedést, a zöld munkahelyeket és a közösségfejlesztést. Ez a támogatás magában foglalja a készségfejlesztést, beleértve az ikt-t, a vállalkozási és vezetési készségeket, a mentorálást és tanácsadást, valamint befogadó vállalkozásfejlesztési és pénzügyi szolgáltatások nyújtását a vállalkozásokat indítók számára.

A férfiak és nők közti egyenlőség, valamint a munka és a magánélet összeegyeztetése:

- a nemi sztereotípiák problémájának leküzdése az oktatási és képzési rendszerekben;
- a gazdasági és szociális partnerek figyelmének felhívása, valamint mozgósításuk a munkaerőpiacon tapasztalható nemi szegregáció, valamint a nemek közti bér- és nyugdíjszakadék problémájának megoldására;
- a munka és a magánélet egyensúlyát elősegítő politikák kifejlesztése, beleértve azok munkaerő-piaci újraintegrálódásának támogatását, akik gondozási feladataik miatt egy ideig nem dolgoztak;
- a munkaszervezés innovatív módjai, például a távmunka és a rugalmas munkabeosztás, amelyek lehetővé teszik az informális gondozási feladatok és a munka összeegyeztetését;
- elérhető és megfizethető gondozási szolgáltatások, például a gyermekgondozás, napközi otthon vagy az ellátásra szoruló személyek – többek között az idősek – gondozása, a fenntartható gondozási szolgáltatásokra fordított beruházások révén.

A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók változásokhoz való alkalmazkodása:

- speciális foglalkoztatási, képzési és támogatási szolgáltatások kialakítása, például tanácsadás és az újbóli elhelyezkedés elősegítése, a vállalati és az ágazati szerkezetátalakítás összefüggésében;
- a munkaszervezés innovatív, termelékenyebb és környezetbarátabb módjainak kidolgozása és megvalósítása, beleértve a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot.

Aktív és egészséges időszak:

- innovatív és időbarát munkaszervezési formák, például akadálymentesített munkahelyek és rugalmas szabályok;
- hosszabb egészséges aktív élet biztosítása egészséges életmódot támogató intézkedések kidolgozásával és végrehajtásával, valamint az egészségre kockázatot jelentő tényezők – például a testmozgás hiánya, a dohányzás, a káros alkoholfogyasztási szokások – kiküszöbölésével;
- a foglalkoztathatóság és az idősebb munkavállalók bevonásának elősegítése az egész életen át tartó tanulás programjaiba, az aktív időszak elősegítése céljából.

A munkaerő-piaci intézmények korszerűsítése és megerősítése, beleértve a munkaerő transznacionális mobilitásának elősegítését célzó tevékenységeket:

- az állami foglalkoztatási szolgálatok által nyújtott, a munkanélküliek aktiválását és a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolását célzó szolgáltatások javítása, integrált, a munkavállalók szükségleteihez szabott támogatás nyújtásával, ugyanakkor a szolgáltatás kiterjesztése a munkahelyet váltókra, valamint az inaktív személyek munkába állásának támogatása;
- a munkáltatóknak nyújtott szolgáltatások terén való együttműködés, valamint partnerségek kialakítása az oktatási intézményekkel és más foglalkoztatási intézményekkel, rugalmas, megelőző és hatékony szolgáltatás nyújtása érdekében;
- a munkaerőpiac strukturális változásai nyomán létrejövő, hosszú távú munkalehetőségek előrejelzése, és az egész életen át tartó pályaorientáció és tanulás területén nyújtott szolgáltatások fejlesztése a karrierváltások elősegítése érdekében;
- a munkavállalók készségeire és kapacitására irányuló célzott beruházás;
- az Európai Foglalkoztatási Szolgálatok (EURES) tevékenységei a munkaerő-felvétel, -közvetítés és -elhelyezés területén, valamint az ehhez kapcsolódó információt, tanácsot és útmutatást nyújtó, nemzeti és határokon átnyúló szolgáltatások.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- üzleti inkubátorházak kialakítása, valamint beruházási támogatás az önfoglalkoztatáshoz és vállalkozások indításához, különösen az olyan, új növekedési forrásokat jelentő területeken, mint a környezetbarát gazdaság, a fenntartható idegenforgalom (beleértve az „ezüst gazdaságot”), illetve az egészségügyi és szociális szolgáltatások;
- infrastrukturális beruházások támogatása az állami foglalkoztatási szolgálatok korszerűsítése érdekében;

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a mezőgazdasági ágazat diverzifikációjának elősegítése, új kisvállalkozások létrehozása és egyéb munkahely-teremtési formák támogatása a vidéki területeken, különösen a vállalkozásindításhoz nyújtott támogatás a vidéki területek nem mezőgazdasági

mikrovállalkozásai és kisvállalkozásai számára, valamint beruházás a vidéki területek nem mezőgazdasági tevékenységeibe.

Az ETHA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a munkahelyteremtés támogatása a halászközösségekben, a halászati tevékenységek és termékek által képviselt hozzáadott érték növelésén keresztül;
- a halászközösségekben végbemenő diverzifikáció támogatása, alternatív munkahelyek helyi gazdaságban – különösen más tengeri ágazatokban – történő létrehozása révén.

8.2 Általános végrehajtási elvek

Az ESZA által e tematikus célkitűzés keretében támogatott tevékenységek célja a fenntartható integráció a foglalkoztatás terén, ezzel együtt a szabad foglalkozásválasztás és a földrajzi mobilitás megkönnyítése, valamint megfelelő figyelem szentelése a jelenleg zajló strukturális változásoknak, például a karbonszegény gazdaság felé való elmozdulásnak, illetve a gondozási és egészségügyi ágazatok növekvő jelentőségének. Olyan tényeken alapuló szolgáltatásokat és eszközöket kell kialakítani a munkaügyi szolgáltatások korszerűsítése érdekében, amelyek elősegítik a munkaerő átcsoportosítását a környezetbarátabb készségek és munkakörök felé. A megfelelő területi szinteken a munkaadókkal és oktatási intézményekkel közösen létrehozott hálózatok létrehozása, valamint a helyi munkahely-teremtési kezdeményezések kidolgozása elősegíti tevékenységek sikerét. Az Ifjúsági garanciák megvalósításához a szociális partnerek, a foglalkoztatási szolgálatok, a munkaerőpiac egyéb érdekelt felei, valamint az oktatási és képzési hatóságok szoros együttműködésére van szükség. Különösen fontos az együttműködés azokkal a munkáltatókkal, akik tanulóhelyeket biztosítanak a fiatalok számára. A középpontban mind az ESZA, mind az EMVA esetében a munkahelyteremtés fenntartásának kell állnia, különösen a mikro- és kisvállalkozások vonatkozásában. Ezen erőfeszítések adott esetben pénzügyi eszközök felhasználásával is támogathatók, lehetőleg uniós szintű pénzügyi eszközökkel együttes alkalmazásával. A nemek közti egyenlőséget előmozdító intézkedések alatt nemcsak a kifejezetten nőket célzó intézkedések értendők, hanem tágabb értelemben például a férfiakat, a legfontosabb gazdasági és társadalmi szereplőket, döntéshozókat és a közvéleményt célzó intézkedések is.

8.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Az ESZA által az önfoglalkoztatáshoz nyújtott támogatás főleg a munkanélkülieket, a hátrányos helyzetűeket és az inaktív személyeket támogatja, valamint a készségek kialakítására összpontosul, az EMVA ugyanakkor beruházási támogatást nyújt. Az állami foglalkoztatási szolgáltatások ESZA által támogatott korszerűsítése gyakran olyan infrastrukturális beruházásokat kíván, amelyek az EMVA támogatásával valósulhatnak meg.

Az EMVA által ebben a tematikus célkitűzésben támogatott tevékenységek elsősorban a közösség szintjén irányított, helyi fejlesztések révén valósulnak meg, továbbá hozzájárulnak a társadalmi befogadás előmozdításához a halászközösségekben.

Az ESZA által támogatott tevékenységeknek összhangban kell állniuk a vállalászati tevékenység megkezdéséhez nyújtott inkluzív támogatásra irányuló tagállami stratégiákkal; e támogatás együttesen érinti több szolgálat feladatkörét, összekapcsolja a megfelelő vállalkozásfejlesztési és pénzügyi szolgáltatásokat, a hátrányos helyzetű csoportok és területek elérésének hatékony módszerein alapul, valamint az eredmények rendszeres

figyelemmel kísérése és értékelése révén megkönnyíti az érintett felek tanulási folyamatát.

Az egyéb tematikus célkitűzéseket, vagyis a kutatást és fejlesztést, a kis- és középvállalkozásokat, és a karbonszegény gazdaság felé való elmozdulást támogató beruházásoknak a fenntartható munkahelyek létrehozására kell összpontosítani. Szinergiára kell törekedni a társadalmi változás és innováció programmal⁶¹ a földrajzi mobilitás támogatása, valamint a vállalkozók mikrofinanszírozáshoz való hozzájárulásának megkönnyítése érdekében, különösen a munkaerőpiactól legtávolabb elhelyezkedő vállalkozók és a mikrovállalkozások esetében. Biztosítani kell a tevékenység összehangolását az „Erasmus mindenkinek” programmal, főleg az oktatás és képzés területén indított mobilitási és együttműködési projektekkel.

⁶¹ COM(2011) 609 végleges.

9. A TÁRSADALMI BEFOGADÁS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A SZEGÉNYSÉG ELLENI KÜZDELEM

9.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

Az Európa 2020 stratégia kiemelt célja:

„A társadalmi befogadás elősegítése, mindenképp a szegénység csökkentése révén legalább 20 millió embert emelve ki a szegénységi küszöb és a kirekesztődés általi fenyegetettségéből.”

Jelenlegi helyzet:⁶²

A jelenlegi nemzeti célkitűzések alapján az uniós célkitűzés nem fog megvalósulni. A tagállami törekvések első előzetes összesített becslése szerint 2020-ig mintegy 12 millió embert sikerül majd kiemelni a szegénységből és a társadalmi kirekesztettségéből. Ha ehhez hozzászámítjuk például a gyermekszegénység leküzdésére vagy a hosszú távú munkanélküliség csökkentésére irányuló stratégiák tovagyűrűző hatásait is, ez a szám még 25 %-kal növekedhet. Még így is hiányzik azonban az uniós kiemelt célhoz képest legalább 5 millió fő vagy 25 %.

Az ESZA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

Aktív befogadás:

- a foglalkoztathatóságot növelő különböző típusú intézkedéseket – például az egyénre szabott támogatást, tanácsadást, útmutatást, általános oktatáshoz, szakoktatáshoz és -képzéshez, valamint szolgáltatásokhoz, nevezetesen az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz, a gyermekgondozáshoz és az internetes szolgáltatásokhoz való hozzáférést – egyesítő integrált megközelítés;
- a szociális védelmi rendszerek korszerűsítése, ideértve a szociális és munkanélküli-járadékok, garantált minimáljövdelem, nyugdíjak, egészségügyi és szociális szolgáltatások költséghatékonyságának és megfelelőségének javítását célzó reformok kidolgozását és végrehajtását, ugyanakkor a munkavállalást hátráltató tényezők és csapdák minimálisra csökkentése;

A marginális közösségek például a romák integrálása:

- munkaerő-piaci integrációt célzó módszerek, például az egyénre szabott támogatás, tanácsadás, útmutatás, valamint az általános oktatáshoz, szakoktatáshoz és -képzéshez való hozzáférés;
- szolgáltatásokhoz, különösen a szociális ellátáshoz, szociális segítségnyújtó szolgáltatásokhoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés (ideértve a megelőző egészségügyi ellátást, az egészségnevelést és a betegbiztonságot);

⁶² 2012. évi éves növekedési jelentés – I. melléklet, COM(2011) 815 végleges.

- az oktatási szegregáció felszámolása, a kisgyermekkorai nevelés előmozdításával, a korai iskolaelhagyás megakadályozásával, valamint az iskolából a munkaerőpiacra történő sikeres átlépés biztosításával;
- a romákkal szembeni előítéletek és hátrányos megkülönböztetés leküzdését célzó intézkedések.

A nemen, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékossgon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés elleni küzdelem:

- a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemmel kapcsolatos tudatosság növelése, valamint az interkulturális tevékenység előmozdítása a helyi közösségek és vállalkozások bevonásával;
- a megkülönböztetés veszélyének kitétt, fogyatékossgal, illetve krónikus betegségekkel élő személyeket célzó konkrét intézkedések a munkaerő-piaci részvételük növelése, társadalmi integrációjuk elősegítése, valamint az iskolázottság és az egészségi állapot terén tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése érdekében;

A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz, többek között az egészségügyi ellátáshoz és a közérdekű szociális szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása:

- megfizethető, fenntartható és minőségi egészségügyi szolgáltatásokhoz való fokozottabb hozzáférés az egészségügy terén tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése, a betegségmegelőzés támogatása és az e-egészségügy elősegítése érdekében, ideértve a különösen veszélyeztetett csoportokra összpontosító célirányos fellépéseket;
- megfizethető, fenntartható és minőségi szociális szolgáltatásokhoz, többek között a foglalkoztatási és képzési szolgáltatásokhoz, hajléktalanokat segítő szolgáltatásokhoz, napközi otthonhoz, gyermekgondozáshoz és a tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz való fokozottabb hozzáférés;
- célzott koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások, ideértve a gyermekgondozást, az oktatást, az egészségügyi és a szülői támogatást összefogó integrált megközelítéseket, különös figyelmet fordítva a gyermekek intézményi gondozásba helyezésének megelőzésére;
- e-szolgáltatásokhoz való hozzáférés az e-integráció előmozdítása érdekében;
- a szülői felügyelet nélküli gyermekek, fogyatékossgal élő személyek, idősek és mentális zavarokkal küzdő személyek intézményi gondozásából a közösségi alapú gondozási szolgáltatásokba való átmenetének elősegítése az egészségügyi és szociális szolgáltatások közötti integrációra összpontosítva.

A szociális gazdaság és a szociális vállalkozások ösztönzése:

- a szociális vállalkozások előmozdítására szolgáló kapacitásépítés és támogató rendszerek, különösen a szociális vállalkozói készséget fejlesztő oktatás és képzés, hálózatépítés, a legfontosabb érintett felekkel közösen történő nemzeti és regionális

stratégiák fejlesztése, valamint vállalkozásfejlesztési szolgáltatások és a finanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítése révén;

- pénzeszközök mobilizálása a szociális gazdaság, valamint a szociális vállalkozói készségek fejlesztésére irányuló kezdeményezések támogatására.

Közösségi szinten irányított helyi fejlesztési stratégiák:

- a helyi stratégiák előkészítésének, működésének és ösztönzésének támogatása;
- a helyi stratégia keretében kidolgozott és végrehajtott, az ESZA alá tartozó tevékenységek támogatása a foglalkoztatás, az oktatás, a társadalmi integráció és az intézményi kapacitásépítés területén.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházások az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, valamint az egészségügyi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében, különös figyelmet fordítva a romákhoz hasonló marginális, továbbá a szegénység által veszélyeztetett csoportokra;
- olyan, korszerűsítéshez, szerkezeti átalakuláshoz és az egészségügyi rendszerek fenntarthatóságához hozzájáruló infrastrukturális beruházások, amelyek mérhető javulást eredményeznek az egészségügyben, ideértve az e-egészségügyi intézkedéseket;
- célzott infrastrukturális beruházások az intézményi gondozásról a közösségi alapú gondozásra történő áttérés elősegítésére, amely minőségi szolgáltatások segítségével elősegíti a közösségek belüli önálló életvitel elérését;
- a gyermekgondozásra, idősgondozásra és tartós ápolásra-gondozásra irányuló infrastrukturális beruházások támogatása;
- az elesett városi és falusi közösségek, például roma közösségek fizikai rehabilitációjára és gazdasági fellendülésére irányuló olyan támogatás, amely csökkenti a szegénység területi koncentrációját, például az olyan integrált tervek előmozdítása, ahol a szociális lakásszolgáltatás oktatási és egészségügyi beavatkozással társul, ideértve a sportolási lehetőségeket és foglalkoztatás biztosítását a helyi lakosok számára;
- a szociális vállalkozások fejlesztésének támogatása új üzleti modellek és innovatív megoldások kidolgozásán keresztül, a társadalmi kihívások leküzdése érdekében;
- a hozzáférés előtt álló akadályok felszámolását és megelőzését célzó konkrét beruházások támogatása;
- a közösségi szinten irányított helyi fejlesztési stratégiák megerősítése a helyi akciócsoportok kapacitásépítésének és a helyi stratégiák előkészítésének, működésének és ösztönzésének támogatásán keresztül, valamint a helyi stratégia keretében kidolgozott és végrehajtott, az ERFA alá tartozó tevékenységeknek a társadalmi integráció, a fizikai rehabilitáció és a gazdasági fellendülés területén való támogatása révén.

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- a helyi fejlődés elősegítése a vidéki térségekben a közösségi szinten irányított helyi fejlesztések (LEADER helyi vidékfejlesztési stratégiák) előmozdításával, valamint minden, a vidéket érintő kisebb infrastrukturális befektetés és ezek elindításához szükséges beruházás révén, továbbá a vidéken élő lakosság számára alapvető helyi szolgáltatások fejlesztése vagy kibővítése által, különös tekintettel a távoli vidéki térségekre, kiegészítve más, a vidéki települések életminőségének és vonzerejének növelését célzó intézkedésekkel („a falvak megújítása”).

9.2 Általános végrehajtási elvek

A munkaerőpiacról kiszorultak aktív befogadásának elősegítéséről szóló bizottsági ajánlással összhangban⁶³, a legkedvezőtlenebb helyzetben lévők munkaerőpiacra való bejutásának biztosítása érdekében az aktív befogadási politikáknak figyelembe kell venniük, hogy eredményesebb koordinációra van szükség az oktatás, a szociális védelmi rendszerek és a munkaerő-piaci politikák között. Az ESZA-ból származó jövedelemtámogatás kizárólag kiegészítő intézkedésként, a munkaerő-piaci integráció összetett megközelítésének részeként folyósítható, és az aktivizáló intézkedések idejére korlátozódik. A közmunka programok kizárólag átmeneti intézkedésként támogathatók, amelyek elsődleges célja a munkavállalók munkaerő-piaci újraintegrálásukhoz szükséges készségekkel, kompetenciákkal és képesítésekkel való felvértezése. A KSK-alapok semmilyen olyan tevékenységre nem használhatók, amely a szegregáció vagy a megkülönböztetés bármilyen formájához hozzájárulna.

A tagállamokat arra kérik, hogy használják a szegénységtérképeket a legkedvezőtlenebb helyzetben lévő területek és csoportok, többek között a romák támogatására irányuló integrált stratégiák tervezése és végrehajtása során.

9.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

A KSK-alapok integrált felhasználása különösen fontos a szegénység területi dimenziójának kezelésekor. A marginális közösségek integrációja több KSK-alapból támogatott, összefüggő, többdimenziós megközelítéseket kíván, amelyek a nemzeti források kiegészítéseként és a szociális védelmi rendszerek reformjaival együtt következetesen alkalmazhatók. Ez a többdimenziós, több KSK-alapból finanszírozott tevékenységet ötvöző, integrált megközelítés különösen a roma közösség számára bír jelentőséggel, amelynek hatékony integrálásához foglalkoztatással, oktatással, egészségüggyel, lakhatással és társadalmi integrációval kapcsolatos beruházásokra van szükség. A hátrányos helyzetű városi területeken az ERFA által támogatott fizikai és gazdasági rehabilitációs tevékenységeknek a marginális csoportok társadalmi befogadását célzó ESZA tevékenységekkel együtt kell végbemenniük. Az ERFA-támogatás a vidéki területeken a társadalmi befogadás előmozdítására is felhasználható, főként a közösség szintjén irányított helyi vidékfejlesztésen (LEADER program) keresztül, amely továbbra is a vidéki fejlesztési programok kötelező eleme lesz.

A szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében fennálló egyenlőtlenségek mérsékléséhez alapvető fontosságú a KSK-alapok közötti szinergiák kiaknázása. A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítására irányuló ESZA tevékenységek hatékonyságának növelése érdekében, az ERFA-t és az EMVA-t egymást

⁶³ A Bizottság 2008/867/EK ajánlása (2008. október 3.) a munkaerőpiacról kiszorultak aktív befogadásának elősegítéséről.

kiegészítő módon, a fejletlen régiókban és vidéki területeken végrehajtandó szociális és egészségügyi infrastruktúrához kapcsolódó beruházásokra kell felhasználni.

A tevékenységeket össze kell hangolni a társadalmi változásra és innovációra irányuló programmal, amely fokozza a szociális vállalkozásoknak a mikrofinanszírozáshoz való hozzáférését, továbbá az „Erasmus mindenkinek” programmal, főként az iskolai oktatással, a szakoktatással és –képzéssel, illetve a felnőttoktatással kapcsolatos együttműködési projektekkel.

A Menekültügyi és Migrációs Alap⁶⁴ célja, hogy erősítse a menekültügyi rendszereket, támogassa a menekültek nemzetközi védelmét, fokozza a tagállamok közötti szolidaritást és felelősségmegosztást, ösztönözze a proaktív bevándorlási stratégiák kifejlesztését, elősegítse a célzottabb helyi és regionális szintű integrációs stratégiákat, előmozdítsa a tisztességes és hatékony visszatérési stratégiákat, támogassa a harmadik országokkal folytatott partnerségek és együttműködések fejlesztését, és támogassa az Európai Migrációs Hálózatot.⁶⁵ Koherenciát kell kialakítani a Menekültügyi és Migrációs Alap és a KSK-alapok között, főként az ESZA-ból származó, a harmadik országbeli állampolgárok munkaerő-piaci integrációjára irányuló, kiegészítő támogatásokon keresztül. A javasolt intézkedések hatékonyságának növelése érdekében a KSK-alapok pénzügyi eszközökön keresztül, lehetőség szerint az európai uniós szintű pénzügyi eszközökkel együtt hajthatók végre.

Szociális innováció

Az idősödő népesség, a fogyatékoság, a szegénység, a munkanélküliség, az egyenlőtlenség, az új foglalkoztatási minták és életstílusok, a polgárok társadalmi és területi kohézióval kapcsolatos elvárásai, a zöld növekedés, a városrehabilitáció, továbbá az oktatás és a gondozás jelentette társadalmi kihívásokra adható megfelelő, hatékony, tisztességes és fenntartható válasz megtalálásához innovatív megközelítésekre van szükség. A szociális innováció magában foglalja a társadalmi szükségletek és igények kielégítését célzó új ötletek (termékek, szolgáltatások és modellek) kidolgozását és végrehajtását, továbbá új társadalmi kapcsolatok és együttműködések szervezetek közötti kialakítását. A társadalmi befogadás mellett más, innovációhoz, foglalkoztatáshoz, digitális menetrendhez és intézményi kapacitáshoz kapcsolódó tematikus célkitűzésekhez is hozzájárulhat.⁶⁶

A KSK-alapokon belüli szociális innovációt célzó támogatás az innovatív megoldások kiépítésén belül olyan különböző területeket különít el, mint a távoktatás, a különleges célcsoportokra vonatkozó mikrofinanszírozási kezdeményezések, a gondozás, a városi gazdálkodás és a hulladékcsökkentés.

Az ilyen jellegű tevékenységeket egyének, csoportok és egyesületek, a nonprofit szektor és a piaci és az állami szektor végzi. Az innovatív megoldásokhoz a szereplők közötti fokozott interakcióra, kreativitásra és kockázatvállalásra van szükség.

⁶⁴ Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Menekültügyi és Migrációs Alap létrehozásáról, COM(2011) 751 végleges.

⁶⁵ A Tanács határozata (2008. május 14.) az Európai Migrációs Hálózat létrehozásáról (2008/381/EK).

⁶⁶ Az ESZA-rendeletre irányuló javaslat (COM(2011) 607 végleges) alapján az ESZA a hatálya alá tartozó valamennyi területen ösztönzi a társadalmi innovációt, a társadalmi innovációval kapcsolatos témaköröket azonban a tagállamok konkrét igényeik alapján határozzák meg.

A szociális vállalkozói készség a szociális innováció fontos forrása. A „társadalomtudatos vállalkozás” kezdeményezésben⁶⁷ a Bizottság felkéri „a tagállamokat és a helyi és regionális közjogi entitásokat, hogy hatáskörükön belül támogassák és ösztönözzék a szociális vállalkozásokat”.

Jóllehet a technológiai és szociális jellegű innovációk különböznek, az egyének érvényesülésének elősegítése érdekében számos szociális innováció kihasználhatja az internetes közösségi hálózatok kínálta lehetőségeket. Ezért az online összeköttetés és az azzal kapcsolatos digitális jártasság támogatása fontos tényező a szociális innováció érvényesítésének elősegítése során.

⁶⁷ COM(2011) 682 végleges.

10. BERUHÁZÁSOK AZ OKTATÁS, A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS ÉS AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS TERÜLETÉN

10.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

Az Európa 2020 stratégia kiemelt célja:

„A képzettségi szint javítása, különösen törekedve a korai iskolaelhagyás arányának 10 %-nál alacsonyabb szintre való csökkentésére, és legalább 40 %-ra növelve a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkező 30–34 éves korúak arányát.”

Jelenlegi helyzet:⁶⁸

A jelenlegi nemzeti kötelezettségvállalások alapján nem fog megvalósulni az iskolai lemorzsolódókra vonatkozó átfogó uniós célkitűzés. A nemzeti célok elérésével 2020-ig csak 10,5 %-ra lehet csökkenteni az iskolai lemorzsolódást, tehát a 10 %-os közös európai célkitűzés nem lesz elérhető. 2009-ben az iskolai lemorzsolódás átlagos aránya az EU-ban 14,4 % volt, és ez az arány 2010-ben sem ment 14,1 % alá. Az adatok háttérében mindazonáltal jelentős különbségek húzódnak az egyes országok között, sőt egy-egy országon belül is.

A felsőfokú végzettség területén (a 30–34 éves korosztályban) a tagállamok által kitűzött jelenlegi nemzeti célok elérésének összesített hatása 2020-ban még mindig csak mintegy 37 %-os arányt eredményezne. Az Unióban azonban a felsőfokú végzettségűek aránya a 2009. évi 32,3 %-ról 2010-re már 33,6 %-ra emelkedett, tehát ha a jelenlegi tendencia folytatódik, megvalósulhat a 40 %-os kiemelt cél a 30–34 éves korosztály tekintetében.

Az EMVA-támogatás céljai közé tartozik az is, hogy javítsa a mezőgazdasági ágazatban jellemző, viszonylag alacsony képzettségi szinteket, amelyek gátolják a versenyképességet.

Az ESZA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

A korai iskolaelhagyás arányának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés elősegítése a koragyermekkorai nevelésben, valamint az alap- és középfokú oktatásban:

- célzott támogatás a korai iskolaelhagyás csökkentésére irányuló megalapozott, átfogó és következetes szakpolitikák végrehajtásához, ezen belül a megelőzéshez, olyan korai beavatkozó és kompenzációs intézkedésekhez, mint pl. a „második esélyt nyújtó” iskolákhoz hasonló valamint a nem szegregált közoktatási létesítményekben való részvétel előmozdításához;
- a tanárok, oktatók, iskolai vezetők és alkalmazottak kapacitásépítése, minőségbiztosítási és ellenőrzési rendszerek bevezetése, az oktatási tartalom fejlesztése, ideértve az ikt-használatot, a kreatív készségek fejlesztését, illetve a nemi sztereotípiák leküzdését az oktatásban és képzésben;

⁶⁸ 2012. évi éves növekedési jelentés – I. melléklet, COM(2011) 815 végleges.

- az oktatáshoz való hozzáférés akadályainak elhárítása a hátrányos helyzetű családok gyermekei esetében, különösen a kisgyermekkor legelső éveiben (0–3);
- a tanulási nehézséggel küzdő gyermekek és fiatalok támogatását és oktatásba való integrálását célzó tanulási rendszerek támogatása;
- a fogyatékossgal élő személyek speciális iskolákból általános oktatásba való átkerülésének támogatása.

A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése és a végzettségi szintek emelése érdekében:

- egyes, főként alulreprezentált és veszélyeztetett társadalmi csoportokból származó tanulók felsőoktatásban való részvételének célzott támogatása, a felsőoktatás megnyitása a nem hagyományos diákok előtt, a felnőttoktatásban résztvevők támogatása;
- az új tanítási módszerek kifejlesztésével és az innovatív technológiák kifejlesztésével és elterjesztésével, többek között a nyitott oktatási segédanyagokkal kapcsolatos beruházások a magas színvonalú oktatási tartalom biztosítása érdekében, ideértve a tanárok és kutatók képzését és kapacitásépítését;
- a felsőoktatási programok munkaerő-piaci igényekhez való megfelelőbb hozzáigazítására irányuló támogatás, többek között a problémamegoldás, a kreativitás és a vállalkozási készségek fejlesztésén keresztül;
- partnerségek kialakítása és megerősítése a felsőoktatási, az üzleti és a kutatási szféra között.

Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés elősegítése, a munkavállalók készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, továbbá az oktatási és képzési rendszereknek a munkaerő-piaci igényekhez való megfelelőbb hozzáigazítása:

- munkavállalókat célzó, az egész életen át tartó tanulásra irányuló stratégiák végrehajtása a szociális partnerekkel együttműködésben, ideértve a munkavállalók képzését, készségfejlesztését, valamint transzverzális kompetenciáik, például nyelvismeretük, digitális jártasságuk és vállalkozói készségük naprakésszé tételét;
- a szakoktatási és -képzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazítása a munkahelyi tapasztalaton alapuló tanulási programok, például a tanulószerveződéses gyakorlati képzési rendszerek szakoktatásban és -képzésben való kifejlesztése, valamint a vállalatok több gyakornok alkalmazására való ösztönzése révén;
- minőségbiztosítási rendszerek támogatása a szakoktatásban és -képzésben, a szakképzés európai minőségbiztosítási referenciakeretéről szóló ajánlással összhangban;
- az oktatási és képzési ágazatok, illetve az oktatás és a munka közötti rugalmas átmenet, főként a tanulmányi és pályaeorientáción, gyakornoki programokon, az elsajátított kompetenciák hitelesítési és elismerési rendszerein, nemzeti képesítési kereteken és az ahhoz kapcsolódó kreditrendszereken, például az európai szakképzési kreditrendszeren (ECVET) és az európai kreditátviteli rendszeren (ECTS) keresztül;

- diplomások és munkavállalók – köztük a hátrányos helyzetű csoportokból származók – külföldi mobilitási időszakának támogatása azzal a céllal, hogy új készségekre és kompetenciákra tegyenek szert;
- a tanárok és egyéb oktatási és képzési szolgálatokban tevékenykedő alkalmazottak alap- és továbbképzésének javítása;
- a szakoktatás és -képzés vonzerejének növelése és kiválóságának népszerűsítése, például kampányok és szakismereti versenyek, valamint a kötelező oktatásban részt vevő fiatal tanulók támogatása annak érdekében, hogy megismerkedhessenek a különböző szakmákkal és életpálya-lehetőségekkel;
- szociális partnerek, vállalkozások, oktatási és képzési intézmények/szolgálatok közötti partnerségek/hálózatok előmozdítása a munkaerő-piaci igényekkel kapcsolatos információáramlás javítása, a gyakorlatalapú tanulási módszerek bevezetése, a kísérletek ösztönzése és a tantervek átalakítása érdekében;
- a felnőtt lakosság, köztük a migránsok alapvető készségei és főbb kompetenciái felfrissítésének támogatása, továbbá az idősebb felnőttek ismereteinek és készségeinek hasznosításával kapcsolatos lehetőségek megteremtése;
- a magas minőségi elvárásoknak megfelelő felnőttoktatási rendszerek kialakítása.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- az oktatási és képzési infrastruktúrához kapcsolódó beruházások főként a területi egyenlőtlenségek mérséklését és a nem szegregált oktatás előmozdítását, valamint az oktatási és képzési rendszereknek a felmerülő készségigényhez és –kereslethez való igazítását, továbbá az ESZA-intézkedések kiegészítését célzó támogatása.

Az EMVA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

Az egész életen át tartó tanulás és szakképzés előmozdítása a mezőgazdasági és erdészeti ágazatokban, főként az alábbiak révén:

- a szakképzés és készségelsajátítás támogatása például a gazdálkodás, a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok, a mezőgazdasági és az erdészeti technológiák minőségének javítása, illetve új technológiák használata;
- demonstrációs tevékenységek támogatása a szektorban alkalmazott új gyakorlatokkal kapcsolatos információk mezőgazdasági termelők közötti átadására, továbbá az EU-n belüli tájékoztató és rövid távú cserék és látogatások a jó mezőgazdasági és erdőgazdálkodási gyakorlatok cseréjének elősegítésére; az egész életen át tartó tanulás és szakképzés vidéki területeken való általános előmozdítása (a középfokú vagy felsőfokú oktatásban általában biztosított tanfolyamokon és képzéseken kívül), vállalatirányítással vagy egyéb, a mezőgazdasági szektor diverzifikációjához szükséges ismeretekkel kapcsolatos képzések.

10.2 Általános végrehajtási elvek

Az ezen a területen végrehajtott tevékenységeknek tükrözniük kell az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről szóló, 2009. május 12-i tanácsi

következtetések célkitűzéseit. A beruházásoknak minden oktatási szinten támogatnia kell a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférést és a korszerűsítési folyamatokat. A fellépésnek az egész életen át tartó tanulás alapelveivel összhangban az oktatás minden területére ki kell terjednie, figyelembe véve az informális és nem formális keretek között folyó tanulást is. A reformoknak – különösen a foglalkoztathatóság tekintetében – a kulcskompetenciák elsajátításának biztosítására kell törekedniük. A reformoknak ezenkívül a készségkínálat és a munkaerő-piaci igények összehangolására, illetve a kreativitás, a problémamegoldás és a vállalkozási készségek előmozdítására kell irányulniuk, továbbá támogatniuk kell a karbonszegény és erőforrás-hatékony gazdaságba való átmenetet. A sikeres beruházások érdekében tudáspartnerségeket kell kialakítani a felsőoktatási, szakoktatási és -képzési, kutatási, vállalati, továbbá az állami és a nonprofit ágazatok között. Különös hangsúlyt kell fektetni az oktatás és a munka világa közötti kapcsolatok erősítésére.

10.3 Egymást kiegészítő jelleg és koordináció

Jóllehet az ezen a területen végrehajtott közvetlen beruházások legfontosabb alapja az ESZA, megvalósításukhoz a többi alap is hozzájárul. Az ERFA-nak azokat az oktatáshoz és képzéshez kapcsolódó infrastrukturális beruházásokat kell támogatnia, amelyek részét képezik a regionális, nemzeti és európai uniós szintű oktatási és képzési stratégiáknak, továbbá azokat, amelyek szükségesek az ezen a politikai területen folytatott ESZA-projektek sikeres végrehajtásához. Míg az ESZA minden gazdasági ágazatban támogatja a képzést, az EMVA és ETHA a mezőgazdasági és halászati ágazatokra összpontosul. A hátrányos helyzetű csoportok emberi tőkéjének fejlesztése hozzájárul a KSK-alapok társadalmi befogadással és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzéseinek eléréséhez. Az EMVA kiegészítheti az ESZA-beavatkozásokat a képzés és az egész életen át tartó tanulás mezőgazdasági és halászati ágazatokban történő támogatásával, a vidéki területek képzési ellátottságában lévő hézagok betöltésével, például kisebb oktatási és képzési infrastrukturális beruházásokkal. Ez különösen fontos lehet a távol eső vidéki területeken.

Össze kell hangolni a tevékenységeket az „Erasmus mindenkinek” programmal, amely a diákok, fiatalok és munkavállalók transznacionális tanulási célú mobilitására, a szervezetek és intézmények között Európa-szerte folytatott stratégiai partnerségekre, valamint a szakpolitikák kidolgozását és végrehajtását támogató tevékenységekre összpontosul. Az ezen eszközök közötti koordinációt elsősorban a mobilitásra fordított támogatások egymást kiegészítő jellegének elősegítésével és a legjobb gyakorlatokat elterjesztő tevékenységek, továbbá az Erasmus mindenkinek program keretében meghatározott, európai uniós szintű innovatív projektek finanszírozásával kell megvalósítani. A program keretében létrehozott nemzeti irodák hozzájárulhatnak e koordináció megvalósításához.

A legfontosabb célok és célkitűzések pénzügyi eszközökön keresztül is megvalósíthatók, amelyeket adott esetben esetleg európai szintű pénzügyi eszközök is kiegészíthetnek.

11. AZ INTÉZMÉNYI KAPACITÁS JAVÍTÁSA ÉS HATÉKONY KÖZIGAZGATÁS

11.1 A KSK-alapok révén megvalósítandó legfontosabb célok és célkitűzések

A strukturális kiigazítások elősegítése érdekében minden szinten és minden területen növelni kell az intézményi és igazgatási kapacitást, valamint elő kell segíteni a jó kormányzás elvének érvényesülését. A szabályozási és adminisztratív terhek csökkentése, továbbá a magas szintű átláthatóságra, feddhetetlenségre és elszámoltathatóságra vonatkozó normák közigazgatásban történő előmozdítása a termelékenység növeléséhez, valamint a versenyképesség fokozásához is hozzájárul. Ebben a tekintetben előtérbe kell helyezni az állampolgárok és vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentését és a közigazgatás átláthatóságának, feddhetetlenségének és minőségének javítását, továbbá a közszolgáltatás-nyújtás hatékonyságának növelését minden ágazatban (többek között a szakpolitikák kidolgozásában résztvevő munkavállalók készségeinek javításán, szervezeti innovációkon, az e-kormányzáson és az innovatív megoldások közbeszerzésén keresztül).

Az ESZA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

A közigazgatási szervek és közszolgálatok intézményi kapacitásának, illetve hatékonyságának növelésére irányuló beruházások, amelyek célja a reformok, a szabályozás javítása és a jó kormányzás megvalósítása:

- reformok a jogalkotás javításának, a szakpolitikák szinergiáinak és a közpolitikák hatékony irányításának, valamint a közigazgatás és a közkiadások átláthatóságának, feddhetetlenségének és elszámoltathatóságának biztosítása érdekében;
- humán erőforrás-stratégiák és -politikák kidolgozása és végrehajtása.

A foglalkoztatás-, oktatás- egészség- és szociálpolitika kidolgozásában érdekelt felek kapacitásépítése, valamint ágazati és területi megállapodások a nemzeti, regionális és helyi szintű reformok ösztönzésére:

- az érdekelt felek, például szociális partnerek és nem kormányzati szervezetek kapacitásépítése annak érdekében, hogy hatékonyabban hozzájárulhassanak a foglalkoztatás-, oktatás- és szociálpolitikákhoz;
- ágazati és területi megállapodások kialakítása a foglalkoztatás, a társadalmi befogadás, az egészségügy és az oktatás terén, minden területi szinten.

Az ERFA-ra vonatkozó legfontosabb intézkedések:

- az intézményi kapacitás és az ERFA végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási szervek és közszolgálatok hatékonyságának megerősítése, valamint az ESZA által támogatott intézményi kapacitásra és a közigazgatás hatékonyságára irányuló intézkedések támogatása, ideértve a foglalkoztatás, az oktatás-, az egészség- és szociálpolitikák területén működő közszolgálatok korszerűsítésének támogatását célzó berendezés és infrastruktúra biztosítását.

11.2 Általános végrehajtási elvek

Az e tematikus célkitűzés keretében végrehajtott intézkedéseknek a közigazgatás és a

közszféra reformjának részeként a közigazgatási szervek hatékonyságának fokozására kell összpontosítaniuk. Ehhez az ágazatokat, a projekteket és/vagy az alapok felhasználási arányát külön-külön vizsgáló megközelítés helyett olyan integrált megközelítésre van szükség, amely a közigazgatás egészében kezeli az intézményi problémákat. E fellépéseknek ki kell térniük a stratégiai tervezőkapacitásra, információgyűjtésre és értékeléssel kapcsolatos tevékenységekre, ideértve az eredményalapú irányítási megközelítéseket, az emberi erőforrásokat, az európai uniós jogszabályok végrehajtásához szükséges kapacitást, illetve a reformok és közberuházási programok végrehajtásához, valamint az adminisztratív terhek csökkentéséhez szükséges kapacitást. A tevékenységeknek a problémákra és az új feladatok ellátásához szükséges kapacitás kiépítésére kell összpontosítaniuk, ideértve az éghajlatváltozás mérséklésének és ahhoz való alkalmazkodásnak a programokba való beépítésével kapcsolatos feladatokat. Ezenkívül a KSK-alapok programjainak teljesítésében részt vevő szervek kapacitása növelhető a KSK-alapokból rendelkezésre álló „technikai segítségnyújtáson” keresztül.

II. MELLÉKLET: AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS PRIORITÁSAI

Az ERFA keretében folytatott, határokon átnyúló, transznacionális és régióközi együttműködés

Azoknak a *határokon átnyúló területeknek és transznacionális területeknek*, amelyek közös fő földrajzi jellemzőkkel rendelkeznek (tavak, folyók, tengermedencék vagy hegységek) támogatniuk kell természeti erőforrásaik együttes kezelését és védelmét, óvniuk kell a biológiai sokféleséget és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat, integrált, határokon átnyúló természeti kockázatkezelést kell ki fejleszteniük, kezelniük kell e területek környezetszennyezését, közösen kell alkalmazkodniuk az éghajlatváltozáshoz, valamint közös kockázatmegelőző és -kezelő intézkedéseket kell végrehajtaniuk, különösen az árvízvédelem és a tengerpartok védelme tekintetében.

Különösen hatékonyan járulhatnak hozzá a kritikus tömeg eléréséhez a kutatás, az innováció és az ikt területén folytatott együttműködések, az innovációs klaszterek, kompetencia-központok és üzleti inkubátorházak, illetve az üzleti ágazat, valamint a kutatóközpontok és felsőoktatási központok közötti intelligens kapcsolatok. Elő kell segíteni továbbá a közös, intelligens szakosodási megközelítések, a regionális partneri kapcsolatok és a társbefektetésre irányuló platformok kialakítását. Az oktatási intézmények közötti partnerségek, továbbá a diákok és tanárok cseréje is hozzájárul a kritikus tömeg eléréséhez.

A határokon átnyúló és transznacionális együttműködések által megvalósítható méretgazdaságosság alapvető fontosságú a közös közszolgáltatások megosztott használatával kapcsolatos beruházások esetében, különösen a hulladékkezelés és víztisztítás, az egészségügyi infrastruktúra, az oktatási létesítmények és berendezések, az akadálymentesség, a szociális infrastruktúra, az ikt, a kutatási és innovációs infrastruktúra, a zöld infrastruktúra, a katasztrófavédelmi rendszerek és segélyhívó szolgálatok területén. Az e területeken (egészségbiztosítás, közös oktatási és képzési rendszerek kialakítása, menetredek és jegykiadás összehangolása, új tömegközlekedési összeköttetések bevezetése és kockázatértékelési eljárások) folytatott laza együttműködések előmozdításával tovább növelhetők a megtakarítások és javulhat az életminőség.

A határokon átnyúló hálózati infrastruktúra terén folytatott transznacionális együttműködési programok a közlekedési infrastruktúra (többek között a transeurópai közlekedési hálózat, TEN-T) egységes tervezését célzó támogatások biztosítására, valamint a környezetbarát és interoperábilis közlekedési módok nagy földrajzi térségekben történő kialakítására összpontosíthatnának. A határokon átnyúló, különösen a fejletlenebb régiók közötti együttműködéseknek azokra a hiányzó kapcsolódási pontokra kell összpontosítaniuk, amelyek akadályozzák a közlekedési forgalmat a tagállamok között. Az infrastruktúrahálózatok bizonyos szakaszaival kapcsolatos beruházások révén mind a transznacionális, mind pedig a határokon átnyúló együttműködések ösztönözhetik a villamosenergia-hálózatok kialakítását a megújuló energiaforrásokból előállított energia fokozottabb használatának elősegítése érdekében.

A tagállamok közötti együttműködés különleges témakörét képviseli a határokon átnyúló munkaerő-piaci szolgáltatásoknak a határokon átnyúló munkavállalói mobilitás előmozdítása érdekében történő erősítése. Ez határokon átnyúló álláskeresési platformok vagy tanácsadói szolgálatok, továbbá szakszervezetek, munkaügyi hivatalok és egyéb munkaerő-piaci szereplők közötti együttműködések előmozdításával valósítható meg. Alapvető fontosságú az

adózással, társadalom- és egészségbiztosítással, illetve egyéb munkavállalással kapcsolatos megállapodások kölcsönös elismerésére vonatkozó egyszerű és gyors eljárások kifejlesztésének támogatása.

A *régióközi* együttműködés célja a kohéziós politika hatékonyságának megerősítése a régiók közötti tapasztalatcsere ösztönzésével, a növekedést és munkahelyteremtést szolgáló beruházások célkitűzésének keretében indítandó működési programok tervezésének és végrehajtásának elősegítése céljából. Különösen elő kell segítenie az együttműködést az innovatív kutatóközpontú klaszterek, illetve a párbeszédet a kutatók és kutatóintézetek között a hetedik kutatási keretprogramba tartozó „tudásrégiók” és „a konvergenciában és a legkülső régiókban rejlő kutatási potenciál” alapján.

Az irányítás javítása szintén fontos szempont a transznacionális és határokon átnyúló programokban, különösen a határokon átnyúló bűnözéssel és biztonsággal foglalkozó programokban, ideértve a vámrendszerek kapacitásépítésének finanszírozását is. Az intézkedéseknek ki kell egészíteniük a Belső Biztonsági Alap⁶⁹ által finanszírozott tevékenységeket, többek között javítaniuk kell a rendőrségi együttműködést, az információcserét és az információhoz való hozzáférést, a bűnmegelőzést, a határokon átnyúló, továbbá a súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelmet általában, valamint a jó kormányzást és a korrupció elleni küzdelmet.

Az EU-nak ki kell használnia a legkülsőbb régiók saját földrajzi környezetükben (atlanti, karibi és indiai-óceáni térség) betöltött különleges és geostratégiai helyzetét, illetve teljességgel integrálnia kell azokat szakpolitikáiba. Tehát javítani, erősíteni és ösztönözni kell a legkülsőbb régiókat is bevonó területi együttműködéseket.

A legfontosabb programok hozzájárulása a makroregionális és a tengeri medencékre vonatkozó stratégiákhoz

A makroregionális stratégiák célja, hogy helyi és regionális szereplők mozgósításával országok és térségek közötti együttműködéseket alakítson ki a szakpolitikák és a finanszírozás összehangolása, valamint a közös problémák, megoldások és intézkedések azonosítása érdekében. Hasonlóképpen, a tengeri medencére vonatkozó stratégiák alapvetően hozzájárulnak az integrált tengerpolitika sikeres végrehajtásához.⁷⁰

A hatékony makroregionális és tengeri medencére vonatkozó stratégiákhoz az európai uniós források sikeres mozgósítására van szükség. A KSK-alapok által társfinanszírozott programoknak ezért előnyben kell részesíteniük a stratégiákból eredő műveleteket, egyedi felhívásokat kell közzétenniük, illetve a kiválasztási eljárás során előnyben kell részesíteniük ezeket a műveleteket. A transznacionális programok keretét biztosíthatnak a makroregionális és a tengeri medencére vonatkozó stratégiák végrehajtásához szükséges szakpolitikák és források támogatásához.

A makroregionális stratégia keretén belül a KSK-alapokból finanszírozható, különböző tematikus célkitűzések keretébe illeszkedő legfontosabb intézkedések közé tartozik az európai közlekedési folyosók létrehozása, ideértve a vámügy korszerűsítésének támogatását is; a természeti katasztrófák megelőzése, az azokra való felkészültség és reagálás, a

⁶⁹ Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Belső Biztonsági Alap részét képező, a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról, COM(2011) 753 végleges.

⁷⁰ A 2010. november 16-i tanácsi következtetések.

vízgyűjtőszintű vízgazdálkodás, a zöld infrastruktúra, a határokon és ágazatokon átnyúló integrált tengerészeti együttműködés, K+I és ikt-hálózatok és a tengeri medencében fellelhető, közös tengeri erőforrásokkal való gazdálkodás, továbbá a tengeri biológiai sokféleség megóvása.

Az ESZA keretében folytatott transznacionális együttműködés

Az ESZA által támogatott politikák hatékonyságának kölcsönös tanuláson keresztüli megerősítése érdekében az ESZA támogatja a partnerek közötti, legalább két tagállam részvételével folytatott, nemzeti és/vagy regionális szintű transznacionális együttműködéseket. A nemzetek közötti együttműködésben számos érdekelt fél, többek között közjogi intézmények, közreműködő szervezetek, szociális partnerek és nem kormányzati szervezetek is részt vehetnek. A transznacionális együttműködés bármilyen, az ESZA hatálya alá tartozó területre kiterjedhet, mindazonáltal, a kölcsönös tanulás legnagyobb hozzáadott értékét a tanácsai ajánlások által azonosított területek képviselik. A tagállamoknak lehetőségük van rá, hogy rugalmasan működjenek együtt, ebben az esetben kiválaszthatják a transznacionális tevékenységek témáját és létrehozhatják az igényeiknek leginkább megfelelő végrehajtási mechanizmusokat. Ezenkívül a Bizottság támogatja a kölcsönös tanuláson keresztül megvalósuló transznacionális tevékenységeket, illetve a koordinált vagy közös fellépéseket néhány, az ESZA-bizottság által jóváhagyott, korlátozott számú témában. Ezért a Bizottság a tapasztalatcsere ösztönzése, a kapacitás- és hálózatépítés elősegítése, valamint a releváns eredmények terjesztése céljából uniós szintű platformot működtet. Ezenkívül a transznacionális együttműködés lehetőségeinek javítása és a vonatkozó beavatkozások hatékonyságának maximálisra növelése céljából összehangolt végrehajtási keretet dolgoz ki, amely közös támogathatósági kritériumokat, a fellépések típusát és ütemtervét, valamint a figyelemmel kísérés és értékelés közös módszertani megközelítéseit is magában foglalja.